

PROGRAMACIÓN

DIDÁCTICA

DE VIOLÍN

PROFESORA : NATALIA REY REY

ÍNDICE

1. INTRODUCCIÓN (PAX 8)

2. OBXECTIVOS XERAIS DAS ENSINANZAS MUSICAIS (PAX 8)

3. OBXECTIVOS ESPECÍFICOS (PAX 9)

3.1. GRAO ELEMENTAL (PAX 9)

3.2. GRAO PROFESIONAL (PAX 10)

4. SECUENCIACIÓN DO CURSO: PRIMEIRO DE GRAO ELEMENTAL (PAX 12)

4.1. OBXECTIVOS (PAX 12)

4.2. CONTIDOS (PAX 12)

4.3. AVALIACIÓN (PAX 14)

4.3.1. CRITERIOS DE AVALIACIÓN (PAX 14)

4.3.2. MÍNIMOS ESIXIBLES (PAX 15)

4.3.3. PROCEDEMENTOS E FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN (PAX 16)

4.3.4. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN (PAX 16)

4.4. MEDIDAS DE RECUPERACIÓN (PAX 17)

4.4.1. PROCEDEMENTOS DE RECUPERACIÓN ORDINARIOS (PAX 17)

4.4.2. PROBAS EXTRAORDINARIAS DE SETEMBRO (PAX 17)

4.5. RECURSOS DIDÁCTICOS (PAX 18)

5. SECUENCIACIÓN DO CURSO: SEGUNDO DO GRAO ELEMENTAL (PAX 20)

5.1. OBXECTIVOS (PAX 20)

5.2. CONTIDOS (PAX 20)

5.3. AVALIACIÓN (PAX 22)

5.3.1. CRITERIOS DE AVALIACIÓN (PAX 22)

5.3.2. MÍNIMOS ESIXIBLES (PAX 24)

5.3.3. PROCEDEMENTOS E FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN (PAX 24)

5.3.4. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN (PAX 24)

5.4. MEDIDAS DE RECUPERACIÓN (PAX 25)

5.4.1. PROCEDEMENTOS DE RECUPERACIÓN ORDINARIOS (PAX 26)

5.4.2. PROBAS EXTRAORDINARIAS DE SETEMBRO (PAX 26)

5.5. RECURSOS DIDÁCTICOS (PAX 26)

6. SECUENCIACIÓN DO CURSO: TERCEIRO DO GRAO ELEMENTAL (PAX 29)

6.1. OBXECTIVOS (PAX 29)

6.2. CONTIDOS (PAX 29)

6.3. AVALIACIÓN (PAX 31)

6.3.1. CRITERIOS DE AVALIACIÓN (PAX 31)

6.3.2. MÍNIMOS ESIXIBLES (PAX 32)

6.3.3. PROCEDEMENTOS E FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN (PAX 32)

6.3.4. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN (PAX 31)

6.4. MEDIDAS DE RECUPERACIÓN (PAX 32)

6.4.1. PROCEDEMENTOS DE RECUPERACIÓN ORDINARIOS (PAX 33)

6.4.2. PROBAS EXTRAORDINARIAS DE SETEMBRO (PAX 33)

6.5. RECURSOS DIDÁCTICOS (PAX 34)

7. SECUENCIACIÓN DO CURSO: CUARTO DO GRAO ELEMENTAL (PAX 36)

7.1. OBXECTIVOS (PAX 36)

7.2. CONTIDOS 34 (PAX 36)

7.3. AVALIACIÓN (PAX 38)

7.3.1. CRITERIOS DE AVALIACIÓN (PAX 38)

7.3.2. MÍNIMOS ESIXIBLES (PAX 39)

7.3.3. PROCEDEMENTOS E FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN (PAX 40)

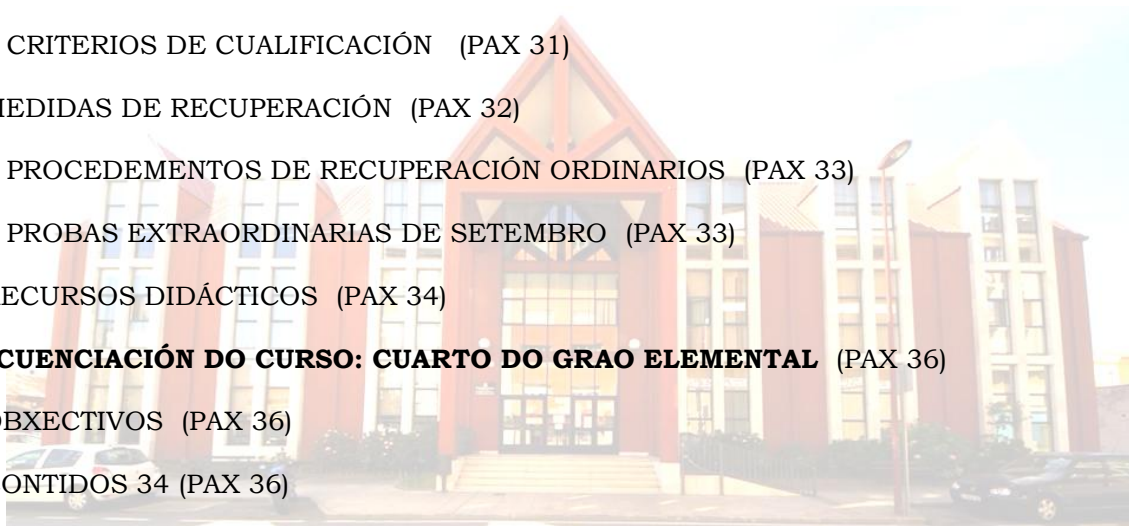
7.3.4. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN (PAX 40)

7.4. MEDIDAS DE RECUPERACIÓN (PAX 41)

7.4.1. PROCEDEMENTOS DE RECUPERACIÓN ORDINARIOS (PAX 41)

7.4.2. PROBAS EXTRAORDINARIAS DE SETEMBRO (PAX 41)

7.5. RECURSOS DIDÁCTICOS (PAX 42)

PROBA DE ACCESO Ó GRAO PROFESIONAL (PAX 45)

8. SECUENCIACIÓN DO CURSO: PRIMEIRO GRAO PROFESIONAL (PAX 47)

8.1. OBXECTIVOS (PAX 47)

8.2. CONTIDOS (PAX 47)

8.3. AVALIACIÓN (PAX 49)

8.3.1. CRITERIOS DE AVALIACIÓN (PAX 49)

8.3.2. MÍNIMOS ESIXIBLES (PAX 50)

8.3.3. PROCEDEMENTOS E FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN (PAX 51)

8.3.4. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN (PAX 51)

8.4. MEDIDAS DE RECUPERACIÓN (PAX 52)

8.4.1. PROCEDEMENTOS DE RECUPERACIÓN ORDINARIOS (PAX 52)

8.4.2. PROBAS EXTRAORDINARIAS DE SETEMBRO (PAX 52)

8.5. RECURSOS DIDÁCTICOS (PAX 53)

9. SECUENCIACIÓN DO CURSO: SEGUNDO GRAO PROFESIONAL (PAX 56)

9.1. OBXECTIVOS (PAX 56)

9.2. CONTIDOS (PAX 56)

9.3. AVALIACIÓN (PAX 57)

9.3.1. CRITERIOS DE AVALIACIÓN (PAX 58)

9.3.2. MÍNIMOS ESIXIBLES (PAX 59)

9.3.3. PROCEDEMENTOS E FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN (PAX 60)

9.3.4. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN (PAX 60)

9.4. MEDIDAS DE RECUPERACIÓN (PAX 61)

9.4.1. PROCEDEMENTOS DE RECUPERACIÓN ORDINARIOS (PAX 61)

9.4.2. PROBAS EXTRAORDINARIAS DE SETEMBRO 9.5. RECURSOS DIDÁCTICOS (PAX 61)

9.5. RECURSOS DIDÁCTICOS (PAX 62)

10. SECUENCIACIÓN DO CURSO: TERCEIRO GRAO PROFESIONAL (PAX 65)

10.1. OBXECTIVOS (PAX 65)

10.2. CONTIDOS (PAX 65)

10.3. AVALIACIÓN (PAX 67)

10.3.1.CRITERIOS DE AVALIACIÓN (PAX 67)

10.3.2.MÍNIMOS ESIXIBLES (PAX 68)

10.3.3.PROCEDIMENTOS E FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN (PAX 69)

10.3.4.CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN (PAX 69)

10.4.MEDIDAS DE RECUPERACIÓN (PAX 70)

10.4.1.PROCEDIMENTOS DE RECUPERACIÓN ORDINARIOS (PAX 70)

10.4.2.PROBAS EXTRAORDINARIAS DE SETEMBRO (PAX 70)

10.5. RECURSOS DIDÁCTICOS (PAX 71)

11. SECUENCIACIÓN DO CURSO: CUARTO DO GRAO PROFESIONAL (PAX 74)

11.1. OBXECTIVOS (PAX 74)

11.2. CONTIDOS (PAX 74)

11.3. AVALIACIÓN (PAX 76)

11.3.1.CRITERIOS DE AVALIACIÓN (PAX 76)

11.3.2.MÍNIMOS ESIXIBLES (PAX 77)

11.3.3.PROCEDIMENTOS E FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN (PAX 78)

11.3.4.CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN (PAX 78)

11.4. MEDIDAS DE RECUPERACIÓN (PAX 79)

11.4.1.PROCEDIMENTOS DE RECUPERACIÓN ORDINARIOS (PAX 79)

11.4.2.PROBAS EXTRAORDINARIAS DE SETEMBRO (PAX 79)

11.5. RECURSOS DIDÁCTICOS (PAX 80)

12. SECUENCIACIÓN DO CURSO: QUINTO DO GRAO PROFESIONAL (PAX 83)

12.1. OBXECTIVOS (PAX 83)

12.2. CONTIDOS (PAX 83)

12.3. AVALIACIÓN (PAX 85)

12.3.1.CRITERIOS DE AVALIACIÓN (PAX 85)

12.3.2.MÍNIMOS ESIXIBLES (PAX 86)

12.3.3. PROCEDIMENTOS E FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN (PAX 87)

12.3.4.CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN (PAX 87)

12.4.MEDIDAS DE RECUPERACIÓN (PAX 88)

12.4.1.PROCEDIMENTOS DE RECUPERACIÓN ORDINARIOS (PAX 88)

12.4.2.PROBAS EXTRAORDINARIAS DE SETEMBRO (PAX 88)

12.5. RECURSOS DIDÁCTICOS (PAX 89)

13. SECUENCIACIÓN DO CURSO: SEXTO DO GRAO PROFESIONAL (PAX 92)

13.1. OBXECTIVOS (PAX 92)

13.2. CONTIDOS (PAX 93)

13.3. AVALIACIÓN (PAX 94)

13.3.1.CRITERIOS DE AVALIACIÓN (PAX 95)

13.3.2.MÍNIMOS ESIXIBLES (PAX 96)

13.3.3.PROCEDIMENTOS E FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN (PAX 96)

13.3.4.CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN (PAX 97)

13.4.MEDIDAS DE RECUPERACIÓN (PAX 98)

13.4.1.PROCEDIMENTOS DE RECUPERACIÓN ORDINARIOS (PAX 98)

13.4.2.PROBAS EXTRAORDINARIAS DE SETEMBRO (PAX 98)

13.5. RECURSOS DIDÁCTICOS (PAX 98)

14. PREMIOS DE FIN DE GRAO PROFESIONAL (PAX 103)

14.1. CRITERIOS PARA OBTENER O PREMIO DE FIN DE GRAO PROFESIONAL (PAX 103)

15. METODOLOXÍA (PAX 105)

16. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE (PAX 105)

17. TEMAS TRANSVERSAIS (PAX 109)

17. 1. A EDUCACIÓN EN VALORES (PAX 109)

17.2. TRATAMENTO DAS TECNOLOXÍAS DA INFORMACIÓN E DA COMUNICACIÓN(TIC'S) (PAX 109)

18. ACTIVIDADES CULTURAIS E DE PROMOCIÓN DAS ENSINANZAS (PAX 110)

19. PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN E SEGUIMENTO DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA (PAX 112)

20. PROBAS DE ACCESO (PAX 113)

PROBAS DE ACCESO A 1º DE GRAO PROFESIONAL (VIOLIN)

PROBA DE ACCESO A 2º CURSO DE GRAO ELEMENTAL (VIOLÍN)

PROBA DE ACCESO A 3º CURSO DE GRAO ELEMENTAL (VIOLÍN)

PROBA DE ACCESO A 4º CURSO DE GRAO ELEMENTAL (VIOLÍN)

PROBA DE ACCESO A 2º CURSO DE GRAO PROFESIONAL

PROBA DE ACCESO A 3º CURSO DE GRAO PROFESIONAL

PROBA DE ACCESO A 4º CURSO DE GRAO PROFESIONAL

PROBA DE ACCESO A 5º CURSO DE GRAO PROFESIONAL

PROBA DE ACCESO A 6º CURSO DE GRAO PROFESIONAL

1. INTRODUCCIÓN

A presente programación pretende establecer unha proposta de desenvolvemento curricular para a materia de violín que conforman tanto os catro cursos do grao elemental como os seis do grao profesional das ensinanzas de música no Conservatorio. Debe ser entendida como unha guía, unha orientación e un modelo a seguir que respecte a normativa vixente, que pretende avanzar cara a unha estrutura máis aberta e flexible, perseguindo un ensino integrador e proporcionando ao alumnado as ferramentas que lle permitan desenvolver ao máximo o seu potencial como futuros intérpretes. Ao mesmo tempo debe prestar especial atención á diversidade do alumnado e permitir ó profesorado aplicar a súa metodoloxía respectando tanto a liberdade de cátedra de cada profesor/a como o dereito do alumnado a acadar o máximo nivel artístico posible baseado no esforzo persoal e no desenvolvemento da súa capacidade de expresión.

2. OBXETIVOS E CONTIDOS XERAIS DAS ENSINANZAS MUSICAIS:

Nas **ensinanzas elementais**, a clase individual de violín terá como obxectivo contribuir a desenvolver nos alumnos/as as seguintes capacidades:

- Apreciar a linguaxe da música como linguaxe artística e medio de expresión cultural.
- Coñecer as diferentes partes do instrumento e do arco e adquirir as técnicas básicas para o coidado e o mantemento do violín.
- Adoptar unha posición corporal que permita a correcta colocación do instrumento e que favoreza do mesmo xeito o manexo do arco e a actividade da man esquerda, así coma a coordinación de ámbalas dúas mans, de igual xeito, valorar a respiración e o control do propio corpo no desenvolvemento da técnica instrumental.
- Coñecer as características e posibilidades sonoras do instrumento e saber utilizalas, dentro do nivel que corresponda, tanto individualmente coma en conxunto.
- Demostrar unha sensibilidade auditiva, musical e estética que permita o control permanente da afinación e o perfeccionamento contínuo da calidade sonora, así como poder interpretar música dos diferentes estilos e épocas.
- Interpretar en público coa suficiente seguridade en sí mesmo e comunicar mediante a música.
- Desenvolvemento da sensibilidade auditiva coma parte indispensable para conseguir un son de calidade, e ter a capacidade de ser crítico consigo mesmo.
- Iniciación á comprensión das estruturas musicais.
- Selección progresiva en canto a grao de dificultade de exercicios, estudos e obras do repertorio que se consideren útiles para o desenvolvemento conxunto da capacidade musical e técnica do alumno.
- Fomentar a escoita activa como base na formación musical.
- Fomentar a utilización do patrimonio musical xeral, e do galego en particular, como medio para o enriquecemento da persoa e da formación musical en xeral.

Nas **ensinanzas profesionais** de música, o obxectivo é o de contribuir a desenvolver nos alumnos/as as capacidades xerais e valores cívicos do sistema educativo, ademais das seguintes:

- Habituar a escoitar música e establecer un concepto propio que permita fundamentar os propios criterios interpretativos.
- Desenvolver a sensibilidade aartística e o criterio estético como fonte para o enriquecemento persoal.
- Participar nas actividades musicais e culturais que fagan vivir a experiencia de transmitir e gozar coa propia música.
- Ser consciente da escoita activa como base para a formación musical e coñecer e valorar o patrimonio musical e cultural xeral, e o galego en particular, para o propio enriquecemento da persoa e da formación musical.
- Coñecer e empregar con precisión o vocabulario específico relativo aos conceptos científicos da música.

3. OBXECTIVOS ESPECÍFICOS:

3.1. GRAO ELEMENTAL:

Segundo o establecido no Decreto 198/2007, do 27 de setembro, polo que se establece a ordenación do Grao Elemental das ensinanzas de réxime especial de música, os obxectivos do Grao Elemental de violín son:

- Adoptar unha posición corporal que permita a correcta colocación do instrumento e que favoreza o manexo do arco e da actividade da man esquerda, así coma a coordinación dos dous brazos.
- Coñecer as características e as posibilidades do instrumento e sabelas empregar, tanto individual coma colectivamente.
- Demostrar sensibilidade auditiva que permita o control da afinación e da calidade sonora.
- Interpretar un repertorio básico con obras de diferentes épocas e estilos coa dificultade acorde ó nivel.

3.2. GRAO PROFESIONAL:

Segundo o establecido no Decreto 2013/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música, o Grao Profesional de violín terá como obxectivo contribuir a desenvolver as seguintes capacidades:

- Aplicar cunha autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para solucionar cuestións relacionadas coa interpretación: dixitación, articulacións, fraseo, etc...
- Coñecer as diversas convecións interpretativas vixentes nos distintos períodos da música instrumental, especialmente as referidas á escritura rítmica ou á ornamentación.
- Adquirir e aplicar progresivamente as ferramentas e competencias para o desenrolo da memoria.
- Desenvolver as capacidades de ler a 1ª vista e aplicar con autonomía os coñecementos musicais para a improvisación instrumental.
- Practicar a música de conxunto, integrándose en formacións camerísticas de diversa configuración e desempeño de papeis solísticos e orquestrais en obras de dificultade adecuada ó nivel.
- Interpretar un repertorio con obras representativas das diferentes épocas e estilos coa dificultade propia do nivel.

A TER EN CONTA EN TODOS OS CURSOS:

A avaliación será continua. O profesorado reunirse unha vez cada avaliación para escoitar a audición do alumnado, para valorar os seus avances durante o curso e facer a súa avaliación con respecto ó programa exisido. Así pódese ver como vai o desenvolto dos alumnos/as en xeral en todos os cursos aínda que a decisión da nota sexa decidida polo/a titor/a do alumno/a.

O alumnado ten que facer con obrigatoriedade audicións públicas que deberán formar parte do desenvolto musical do alumnado.

Ó final do curso o alumnado deberá presentar só a programación da terceira avaliación en caso de levar ata dita data as avaliacións positivas e superadas. Os alumnos/as avaliados/as negativamente, (ben sexa pola perda da avaliación continua ó non superar alguna avaliación, ou por motivos de asistencia, e que o profesor considere necesario para unha avaliación máis completa), deberán presentar unha programación que constará dun mínimo dun estudo, e tres obras determinadas polo profesor/a.

Nas probas de setembro, en caso dunha avaliación negativa durante o curso, os alumnado deberá presentar unha programación que constará da materia que quedase por superar, e en todo caso, un mínimo dun estudo, e tres obras determinadas polo profesorado.

4. SECUENCIACIÓN DO CURSO: 1º DO GRAO ELEMENTAL

Ao tratarse do primeiro contacto do alumno/a co instrumento, este curso ten un carácter preparatorio.

O principal obxectivo do curso é preparar ó alumno/a tanto física coma psicolóxicamente para a asimilación dos principios técnicos do violín.

4.1. Obxectivos:

- Asimilar os principios básicos da colocación do violín e do arco.
- Conseguir equilibrio corporal co instrumento.
- Distinguir as divisións básicas do arco e a súa distribución correcta.
- Coñecer o detaché, e o martellé.
- Acadar soltura na man esquerda en 1ª posición.
- Distinguir (tocando e escoitando) a boa proxección do son da mala, primeiro traballando con pizzicatos (fixándose na vibración das cordas) e despois co arco. Sensibilizarse dende o principio coa calidade do son.
- Tocar pezas sinxelas, primeiro en pizzicato e logo co arco.
- Coñecer as escalas de SOLM, LAM, REM en unha oitava e SOLM en dúas.
- Aprender a tocar en grupo.
- Coñecer normas de protocolo nas actuacións en público, o saúdo e a posición de espera ou descanso.
- Coñecer os principios básicos do estudo diario.

4.2. Contidos:

- Coñecemento do instrumento e as súas partes e coidados. Posición do violín. Equilibrio.
- Traballo de pizzicatos: postura correcta da man para unha boa proxección do son e unha técnica correcta de pizz.
- Toma do arco, conducción e reparto. Movementos básicos en martellé, detaché e staccato.
- Divisións elementais do arco en metades, tercios, etc... Ligaduras.
- Colocación e fundamentos da man esquerda.
- Escalas e arpexios en 1 e 2 oitavas, SOLM, LAM, REM en unha oitava e SOLM en dúas.

- Interpretación de pequenas pezas nas tonalidades citadas, con movementos básicos de arco libres de tensións, e con afinación, ritmo e calidade de son correctos.
- Ritmos variados para traballar os principios básicos do arco: movementos de antebrazo, arco recto, punto de contacto, velocidade de arco, distribución (estar nunha zona determinada do arco); a coordinación e o propio desenvolvemento da rítmica e o sentido do pulso, tanto en individual coma en conxunto nas colectivas.
- Clases colectivas: cómo tocar en grupo: capacidade de escoitarse e de respectarse uns a outros. Reforzamento da técnica básica por medio da práctica en grupo.
- Estudo diario na casa.

TEMPORALIZACIÓN:

1ª avaliación:

O violín e as súas partes, o seu coidado.

Colocación do violín e toma do arco.

Introducción á colocación da man esquerda e preparación para as escalas e arpexos nunha oitava: Re M, La M, ... en pizzicato.

Como estudar: principios básicos do aproveitamento do estudio.

Interpretación de algunhas pezas, en pizzicato e con arco (centro) (1 escala, 2 estudos e 1 obra).

2ª avaliación:

Divisións elementais do arco: unidades, terzos, arco enteiro.

Escalas e arpexos nunha oitava , Sol M, Re M, La M...

Como tocar en grupo: capacidade de escoitarse e de respectarse uns a outros. Interpretación de pequenas pezas nas tonalidades citadas, preferiblemente de memoria (1 escala, 1 estudo e 2 obras). Fomentar a interpretación de memoria.

3ª avaliación:

Como tocar en grupo: capacidade de escoitarse e de respectarse uns a outros.

Fundamentos da conducción do arco e do son en tres movementos básicos: detaché, martelé e staccato.

Escalas e arpexos cos golpes de arco básicos. Lectura a primeira vista.

Preparación de exercicios para estudar no verán cunha planificación clara para que o alumno adquira bos hábitos de estudo.

Interpretación de pequenas pezas nas tonalidades citadas, con movementos básicos de arco libres de tensións , e con afinación, ritmo e calidade de son correctos. Preferiblemente de memoria (1 escala e 3 obras).

4.3. Avaliación:

Aspectos xerais: a avaliación será continua e global. Avaliaranse non só conceptos (neste caso “cómo se toca”) senón tamén procedementos (“cómo se estuda”) e actitudes (intereses, motivación e modo en que o alumno se achega á música). Realizarase a avaliación en diferentes momentos do curso mediante a avaliación inicial, formativa e sumativa.

Avaliación Inicial: Deberemos ter en conta os coñecementos previos do alumnado para que a aprendizaxe sexa significativa e se guíe por criterios constructivistas.

Avaliación formativa: É necesario avaliar de forma continua os progresos do alumnado para poder corrixi-lo sobre a marcha e para que o proceso de ensinanza-aprendizaxe sexa máis coherente. Esta avaliación é en realidade a que lle dá o sentido de continuidade á avaliación.

Avaliación sumativa: Aparte das anteriores avaliacións é moi importante que o alumnado se vaia acostumando a ter probas periódicas, audicións, para ver o grao de cumprimento dos obxectivos propostos para o curso.

4.3.1. Criterios de avaliación:

Os criterios xerais de avaliación son os seguintes:

Traballo persoal diario: A observación sistemática clase a clase e o primeiro e mellor procedemento para acadar información fiable acerca do progreso do alumno. As conclusións serán recollidas no caderno de aula.

Caderno de actividades do alumno: A información recollida polo alumno ou a nai/pai observador tamén é un procedemento directo de comprobalo grao de comprensión e captación dos coñecementos por parte do alumno e preparación da práctica na casa.

Traballos en grupo: Traballo en cooperación cos outros: acepta e ofrece apoio. Respecto cara as ideas dos demais. Desenvolvemento do traballo na clase colectiva e co pianista acompañante.

Actitudes cara a materia e o traballo en grupo: Curiosidade e creatividade. Constancia e flexibilidade. Reflexión sobre as súas ideas e actuacións, revisando e analizando e explicando.

Probas prácticas: Ademais de valoralos coñecementos do alumno, axuda a comprobar como se desenvolve o alumno nunha situación na cal pode haber oíntes, xa sexa como público ou como tribunal.

No caso concreto do ensino do violín, a observación e audición directa serán os elementos fundamentais do proceso avaliador. A análise do traballo realizado polo alumno, o seu progreso, o seu sistema de estudio e aproveitamento, o seu interese, revelará a eficacia tanto do seu traballo como o do profesor.

Criterios de avaliación específicos do 1º curso do grao elemental:

- Coñecer de forma xeral o instrumento e o arco, as súas partes e o seu mantemento.
- Ter unha postura correcta do violín e do arco, mantendo unha posición equilibrada do corpo fronte ó instrumento, libre de tensións, que favoreza os movementos de coordinación entre ambos brazos e lle permita tocar con comodidade, seguridade e relaxación.
- Asimilar conceptos técnicos, tanto do brazo dereito (Suxeición, condución e golpes de arco), como da man esquerda (articulación)
- Distribuír axeitadamente o arco en metades (metade superior e metade inferior), centro e todo o arco, realizando diferentes ritmos en cordas ó aire e escalas dunha oitava.
- Combinar adecuadamente as arcadas detaché e legato.
- Tocar cos golpes de arco detaché, martellé, legato e staccato unha peza sinxela do programa do curso ou unha escala.
- Tocar as pezas do curso, con boa afinación, distribución do arco, homoxeneidade do son, e fraseo correctos.
- Interpretar fragmentos ou pezas curtas en público empregando os conceptos técnicos adquiridos, potenciando a interpretación de memoria.
- Mostrar nas clases capacidade de aprendizaxe progresiva e bos hábitos de estudio.

4.3.2. Mínimos esixibles:

- Tres escalas en unha oitava con diferentes dixitacións.
- Tres estudos con diferentes conceptos.
- Seis obras de diferente dificultade.
- Un anaco a 1ª vista acorde ó nivel exisido.
- Unha audición pública como mínimo.
- Tres audicións técnicas co profesor/a e cos pertencentes ó mesmo departamento.

4.3.3. Procedementos e ferramentas de avaliación:

Conceptos xerais:

O proceso de avaliación comporta a realización de probas específicas, pero sobre todo, unha observación das actividades cotiás, que se realizan ao longo do curso para detectar problemas e establecer medidas para solucionarlos. É fundamental valorar tanto os procedementos, como as actitudes, así como o conceptos que se van adquirindo. No desenvolvemento de capacidades e habilidades musicais os procesos de precisión, calidade sonora, capacidade de comprensión formal e gusto pola interpretación ben feita van implícitas, a valoración do propio traballo individual e o desenvolvemento da propia responsabilidade persoal.

Realizarase unha avaliación inicial ó principio do curso para planificar o traballo que debe realizar cada alumno. A avaliación será continua durante todo o curso. Ó termino do grao elemental o alumnado que desexa acceder ao grao profesional deberá realizar unha proba perante un tribunal que xulgue a capacidade do alumno para o acceso a dito grao.

O procedemento de avaliación continua realizarase por un lado, nas clases semanais de aula. Para tal fin o profesorado da materia empregará un método de observación sistemática do alumno, o cal permitirá un seguimento do seu progreso e destrezas. Tamén se incluírá neste proceso as clases colectivas, audicións, concertos, e probas técnicas específicas que teñan lugar durante o curso.

O mesmo profesor tamén deberá realizar unha autoavaliación do seu traballo segundo os progresos que teñan os seus alumnos, e o seu grao de motivación.

4.3.4. Criterios de cualificación:

Valoraranse as seguintes cuestións:

Control da posición do instrumento.

Control da afinación.

Control do son e das dinámicas.

Control do ritmo.

Control dos golpes de arco básicos.

Para a cuantificación empregarase o seguinte baremo:

9 - 10 Interpretación realizada con fluidez e seguridade técnica. Atención as dinámicas e fraseo. Control do son e da afinación. Tempo convincente desde o punto de vista musical. Sensibilidade para o detalle musical e o carácter da obra.

7 - 8 Interpretación realizada con seguridade técnica. Evidencia de control do son e da afinación. Tempo adecuado e mantido. Utilización correcta das dinámicas e fraseo. Capacidade de resposta ao estilo.

5 - 6 Seguridade xeral nas notas e no ritmo. Tecnicamente axeitado. Sentido razoable da continuidade. Evidencia dunha coidadosa preparación. Rápida recuperación de calquera tropezo.

4 Xusto por debaixo do nivel aceptable de precisión en xeral. Falta de continuidade. Pobre recuperación dos tropezos. Errores na afinación e no ritmo. Son pobre. Evidencia da falta de preparación. Limitacións no uso de recursos musicais.

2 - 3 Serias dificultades coas notas e o ritmo. Interrupcións frecuentes. Seria falta do control do son. Soamente algúns pasaxes dominados. Incapaz de continuar sen erros máis dunha parte breve. Tecnicamente non axeitado.

1 Non presenta traballo algún.

4.4. Medidas de recuperación:

De acordo coa normativa do centro os/as alumnos/as que superen tres faltas por avaliación nas materias cun tempo lectivo dunha hora como no caso da materia violín, poderán verse privados do dereito á avaliación continua, sendo o procedemento substitutorio de avaliación a realización dunha proba específica que terá lugar antes da avaliación final. A devandita proba, para a que será convocado previamente, versará sobre os contidos establecidos na presente programación correspondentes ao seu curso.

4.4.1. Procedementos de recuperación ordinarios:

Tratándose de ensino con avaliación continua, o alumnado poderá recuperar cada avaliación acadando os contidos mínimos establecidos nesta programación para a seguinte avaliación.

4.4.2. Probas extraordinarias de xuño:

Para superar as probas de cada curso, o alumnado deberá superar os contidos mínimos esixibles establecidos na presente programación, seguindo as indicacións da proposta de actividades de recuperación presentes no informe de avaliación negativa que lle será entregado polo profesor a final de curso.

4.5. Recursos didácticos:

Técnica:

- Sistema de escalas e arpejos _____Armando Toledo
- Sistema de escalas _____ Grigorian
- Scale-studies (nunha 8ª, 1ª posición) _____ Hrimaly
- Sistema de escalas da Associated Board of the Royal Schools of Music
- Outros de similar dificultade ...

Estudos:

- Método de iniciación para grupos de 7 a 10 años_ L.Spiller
- All for strings _____G.Anderson e R.Frost
- O violín teórico e práctico, vol I _____Crickboom
- Superstudies, vol I _____Mary Cohen
- Método de violín, Rounds for violin _____ Cohen, E.
- Méthode du violon I _____ Sándor, Járdányi, Sverzànsky
- O violín, iniciación _____E.Mateu
- Le petit paganini vol I _____Van de Velde
- Violin playtime studies, vol I _____P. de Kayser
- El joven violinista, vol I _____J.Claudio
- 50 estudos melódicos, op 22 _____Curci
- The beginning Vol. 1 _____Doflein
- Violin playtime Studies vol. 1 _____De Kayser
- String Builder , Vol 1 _____Applebaum
- Novo método de iniciación violín para grupos de 7-10 anos - L. Spiller

Outros de similar dificultade...

Pezas:

- Violin school, vol I _____ Suzuki
- Aapinen vol.I, Violinrascals vol.I _____ G.Szilvay
- Violin music para principiantes _____ Lenkei (edition musica)
- Álbum pieces (1 a 4) _____ Kavalewsky
- Álbum of twelve easy pieces _____ Pracht
- Chants et Morceaux, vol I _____ Crickboom
- Six very easy pieces for violin _____ E.Elgar
- Old music for violin _____ Brodsky
- Solos for young violinists, vol I _____ Barber (ed: summy birchard)
- Colección de piezas de grado I _____ Royal schools of music
- Little suite, nº1 e 2 _____ P.Martin
- Concertino en Sol M, op 11 _____ Kuchler
- Concertino, 1º mov _____ Jan Faust
- Pezas do folclore popular galego axeitadas ó nivel nas tonalidades de Sol M, Re M e La M.
- Outras pezas de similar dificultade...

Este listado é orientativo. O profesorado poderá empregar outro repertorio de nivel similar que considere axeitado.

5. SECUENCIACIÓN DO CURSO: 2º DO GRAO ELEMENTAL

5. 1. Obxectivos:

- Asimilar os principios básicos da colocación do violín e do arco.
- Conseguir equilibrio corporal co instrumento.
- Distribución correcta do arco.
- Ampliar o rexistro a 2 oitavas nas escalas básicas e comezar o estudo das escalas menores sinxelas, perfeccionando a sonoridade e a afinación.
- Coñecer o detaché, legato, martellé e staccato.
- Acadar suficiente soltura na man esquerda.
- Tocar pezas con algo máis de dificultade buscando maior sonoridade.
- Colocar correctamente a man esquerda e articular ben os dedos na 1ª posición, sendo capaces de mover a man ó longo do diapasón con liberdade como exercicio preparatorio ós futuros cambios de posición
- Tocar en grupo con obras axeitadas ó nivel.
- Coñecer normas de protocolo en actuacións en público, saúdos e posición de espera ou descanso.
- Iniciar a aprendizaxe dos recursos para a improvisación e a lectura a primeira vista.
- Coñecer os principios básicos do estudo diario.

5. 2. Contidos:

- Coñecemento do instrumento e as súas partes.
- Posición do violín correcta e bo agarre do arco. Equilibrio postural.
- Formación do son: homoxeneidade, sonoridade e afinación; o peso e a velocidade do arco. O ritmo e a sincronización das dúas mans.
- Arco, conducción e reparto. Movementos básicos en detaché, legato, martellé e staccato. Reparto correcto do arco.

- Ritmos variados para traballar os principios básicos do arco: movementos de antebrazo, arco recto, punto de contacto, velocidade de arco, distribución (estar nunha zona determinada do arco); a coordinación e o propio desenvolvemento da rítmica e o sentido do pulso, tanto en individual coma en conxunto nas colectivas.
- Escalas de Sol M, La M, Si b M , La m, en dúas oitavas e Do M, Sol m e Rem nunha oitava cos seus arpexos. Exercicios de dobres cordas sinxelos, con cordas ó aire ou con só un dedo pisado.
- Control permanente da afinación. Escoita interna.
- Adestramento permanente e progresivo da memoria con diferentes exercicios, estudos e obras do repertorio.
- Lectura a 1ª vista.
- O estudo diario na casa. Organización.

Temporalización:

1ª avaliación:

Cómo estudar: a organización do traballo na casa.

Os cambios de corda e o legato, combinacións sinxelas.

Escala de Do M, Sol m e Rem nunha oitava cos seus arpexos.

Ritmo e sincronización das dúas mans.

Interpretación de algunhas pezas/estudos (1 escala, 3 estudos ou 2 estudos e 1 obra).

Lectura a 1ª vista.

2ª avaliación:

Formación do son: homoxeneidade, sonoridade e afinación; o peso e a velocidade do arco. Cómo estudar. Organización do traballo na casa.

Escala de Sol M, La M, Si b M e La m, en dúas oitavas.

Interpretación de algunhas pezas/estudos (1 escala, 2 estudos e 1 obra).

Lectura a 1ª vista.

3ª avaliación:

Interpretación de pequenas pezas nas tonalidades citadas, con movementos básicos de arco libres de tensións, e coa afinación, ritmo e calidade de son correctos.

Reforzamento da técnica básica por medio da práctica en grupo.

Escala de dúas oitavas. Interpretación de algunhas pezas/estudos (1 escala, 3 obras).

5.3. Avaliación:

Aspectos xerais: a avaliación será continua e global. Avaliaranse non só conceptos (neste caso “cómo se toca”) senón tamén procedementos (“cómo se estuda”) e actitudes (intereses, motivación e modo en que o alumno se achega á música). Realizarase a avaliación en diferentes momentos do curso mediante a avaliación inicial, formativa e sumativa.

Avaliación Inicial: Deberemos ter en conta os coñecementos previos do alumnado para que a aprendizaxe sexa significativa e se guíe por criterios constructivistas.

Avaliación formativa: É necesario avaliar de forma continua os progresos do alumnado para poder corrixir sobre a marcha e para que o proceso de ensinanza-aprendizaxe sexa máis coherente. Esta avaliación é en realidade a que lle dá o sentido de continuidade á avaliación.

Avaliación sumativa: Aparte das anteriores avaliacións é moi importante que o alumnado se vaia acostumando a ter probas periódicas, audicións, para ver o grao de cumprimento dos obxectivos propostos para o curso.

5.3.1. Criterios de avaliación:

Os criterios xerais de avaliación son os seguintes:

Traballo persoal diario: A observación sistemática clase a clase e o primeiro e mellor procedemento para acadar información fiable acerca do progreso do alumno. As conclusións serán recollidas no caderno de aula.

Caderno de actividades do alumno: A información recollida polo alumno ou a nai/pai observador tamén é un procedemento directo de comprobalo grao de comprensión e captación dos coñecementos por parte do alumno e preparación da práctica na casa.

Traballos en grupo: Traballo en cooperación cos outros: acepta e ofrece apoio. Respecto cara as ideas dos demais. Desenvolvemento do traballo na clase colectiva e co pianista acompañante.

Actitudes cara a materia e o traballo en grupo: Curiosidade e creatividade. Constancia e flexibilidade. Reflexión sobre as súas ideas e actuacións, revisando e analizando e explicando.

Probas prácticas: Ademais de valoralos coñecementos do alumno, axuda a comprobar como se desenvolve o alumno nunha situación na cal pode haber oíntes, xa sexa como público ou como tribunal.

No caso concreto do ensino do violín, a observación e audición directa serán os elementos fundamentais do proceso avaliador. A análise do traballo realizado polo alumno, o seu progreso, o seu sistema de estudo e aproveitamento, o seu interese, revelará a eficacia tanto do seu traballo como o do profesor.

Criterios de avaliación específicos do 2º curso do grao elemental:

- Coñecer de forma xeral o instrumento e o arco: as súas partes e o seu mantemento.
- Mellorar a posición axeitada do instrumento que lle permita tocar con comodidade, seguridade e relaxación.
- Distribuír axeitadamente o arco en metades, terzos e arco enteiro, combinado co ligado de dúas, tres ou mais notas. Empregar con solvencia as arcadas básicas do detaché en distintas seccións do arco e legato.
- Tocar correctamente un staccato lento pero enérxico, ata catro notas, distribuindo ben o arco en cordas ó aire e en escalas.
- Asimilar conceptos técnicos, tanto do brazo dereito: suxeción, condución e golpes de arco á corda; como de man esquerda: articulación.
- Tocar cunha correcta afinación, son axeitado e con dominio do ritmo. Tocar diferentes ritmos, distribuindo correctamente o arco en cordas ó aire.
- Interpretar fragmentos estudos ou pezas utilizando matices e dinámicas elementais, así como os elementos básicos do fraseo.
- Tocar as escalas de Sol M, La M , La m e Sib M (en dúas oitavas), Do M, Re m e Sol m nunha oitava), cos seus correspondentes arpexos, con distintos golpes de arco e ritmos.
- Memorizar parte do repertorio e interpretar pezas de memoria en público. Amosar en cada clase a capacidade de aprendizaxe progresiva e os hábitos de estudos adquiridos.
- Comportamento na clase, asistencia, e interese na materia. Amosar nas clases capacidade de aprendizaxe progresiva e bos hábitos de estudo.

5.3.2. Mínimos exisibles:

- Tres escalas e arpexios en dúas oitavas con diferentes dixerencias.
- Cinco estudos.
- Catro obras de diferente dificultade.
- Un anaco a 1ª vista acorde ó nivel exisido.
- Unha audición pública como mínimo.
- Tres audicións técnicas co profesor e cos pertencentes ó mesmo departamento.

5.3.3. Procedementos e ferramentas de avaliación:

Conceptos xerais:

O proceso de avaliación comporta a realización de probas específicas, pero sobre todo, unha observación das actividades cotiás, que se realizan ao longo do curso para detectar problemas e establecer medidas para solucionarlos. É fundamental valorar tanto os procedementos, como as actitudes, así como o conceptos que se van adquirindo. No desenvolvemento de capacidades e habilidades musicais os procesos de precisión, calidade sonora, capacidade de comprensión formal e gusto pola interpretación ben feita van implícitas, a valoración do propio traballo individual e o desenvolvemento da propia responsabilidade persoal.

Realizarase unha avaliación inicial ó principio do curso para planificar o traballo que debe realizar cada alumno. A avaliación será continua durante todo o curso. Ó termino do grao elemental o alumnado que desexe acceder ao grao profesional deberá realizar unha proba perante un tribunal que xulgue a capacidade do alumno para o acceso a dito grao.

O procedemento de avaliación continua realizarase por un lado, nas clases semanais de aula. Para tal fin o profesorado da materia empregará un método de observación sistemática do alumno, o cal permitirá un seguimento do seu progreso e destrezas. Tamén se incluírá neste proceso as clases colectivas, audicións, concertos, e probas técnicas específicas que teñan lugar durante o curso.

O mesmo profesor tamén deberá realizar unha autoavaliación do seu traballo segundo os progresos que teñan os seus alumnos, e o seu grao de motivación.

5.3.4. Criterios de cualificación:

Valoraranse as seguintes cuestións:

Control da posición do instrumento.

Control da afinación.

Control do son e das dinámicas.

Control do ritmo.

Control dos golpes de arco básicos.

Para a cuantificación empregarase o seguinte baremo:

9 - 10 Interpretación realizada con fluidez e seguridade técnica. Atención as dinámicas e fraseo. Control do son e da afinación. Tempo convincente desde o punto de vista musical. Sensibilidade para o detalle musical e o carácter da obra.

7 – 8 Interpretación realizada con seguridade técnica. Evidencia de control do son e da afinación. Tempo adecuado e mantido. Utilización correcta das dinámicas e fraseo. Capacidade de resposta ao estilo.

5 – 6 Seguridade xeral nas notas e no ritmo. Tecnicamente axeitado. Sentido razoable da continuidade. Evidencia dunha coidadosa preparación. Rápida recuperación de calquera tropezo.

4 Xusto por debaixo do nivel aceptable de precisión en xeral. Falta de continuidade. Pobre recuperación dos tropezos. Errores na afinación e no ritmo. Son pobre. Evidencia da falta de preparación. Limitacións no uso de recursos musicais.

2 – 3 Serias dificultades coas notas e o ritmo. Interrupcións frecuentes. Seria falta do control do son. Soamente algúns pasaxes dominados. Incapaz de continuar sen erros máis dunha parte breve. Tecnicamente non axeitado.

1 Non presenta traballo algún.

5.4. Medidas de recuperación:

De acordo coa normativa do centro os/as alumnos/as que superen tres faltas por avaliación nas materias cun tempo lectivo dunha hora como no caso da materia violín, poderán verse privados do dereito á avaliación continua, sendo o procedemento substitutorio de avaliación a realización dunha proba específica que terá lugar antes da avaliación final. A devandita proba, para a que será convocado previamente, versará sobre os contidos establecidos na presente programación correspondentes ao seu curso.

5.4.1. Procedementos de recuperación ordinarios:

Tratándose de ensino con avaliación continua, o alumnado poderá recuperar cada avaliación acadando os contidos mínimos establecidos nesta programación para a seguinte avaliación.

5.4.2. Probas extraordinarias de xuño:

Para superar as probas de cada curso, o alumnado deberá superar os contidos mínimos esixibles establecidos na presente programación, seguindo as indicacións da proposta de actividades de recuperación presentes no informe de avaliación negativa que lle será entregado polo profesor/a a final de curso.

5.5. Recursos didácticos:

Técnica:

- Sistema de escalas e arpejos _____ Armando Toledo
- Sistema de escalas _____ Grigorian
- Estudios e escalas _____ Hrimaly
- Sistema de escalas da Associated Board of the Royal Schools of Music.
- Outros similares...

Estudos:

- The beginning, vol.I _____ EDoeflein (Ed:Schott)
- Superstudies, vol II _____ Mary Cohen
- All for strings, vol II _____ Anderson and Frost
- Méthode du Violon II _____ Sándor, Járdányi, Sverzànsky
- Le petit paganini vol I e II _____ Van de Velde

- Violin playtime studies, vol II _____ P.de Keyser
- Violin studytime, vol II _____ P.de Keyser
- El joven violinista, vol II _____ J.Claudio
- 50 estudios melódicos, op 22 _____ Curci
- Estudios en 1ª posición _____ Sitt
- String Builder _____ Applebaum
- El violín teórico y práctico _____ M.Crikboom
- La técnica del violín, vol.I _____ M.Crikboom
- Método de violín _____ E.Cohen
- Métodos de violín _____ P.Roland e Sheila Nelson
- Outros estudos de similar dificultade...

Pezas:

- Violin school, vol I e II _____ Suzuki
- Violin play time vol II _____ P. de Keyser
- Violin music para principiantes _____ G.Lenkei (ed: musica)
- Álbum pieces for 1 and 2 violins _____ Kavalewsky
- Album of easy pieces op 14 _____ Pracht
- Sólitos for strings players, vol I _____ Barber
- Violin rascals, vol II _____ Szilvay
- Chants et Morceaux, vol I _____ Crickboom
- Duos do 1 ó 14, vol I _____ Bartok
- New tunes for strings vol II _____ Stanley Fletcher
- Superpieces vol II _____ Mary Cohen
- Old masters for young players _____ Alfred Moffat

- J.S.Bach, 10 Little clasics _____ C.Seely Brown
- El pequeño Paganini _____ Bornemann
- Concertino en Si m, op 35 / RE M, op 36 _____ Rieding
- Concertino op 13 _____ L.Portnoff
- Concertino op 47 / op 81 _____ L.J.Beer
- Concertino en Sol M _____ Mokry
- Concertino op. 47 _____ L. J. Beer
- Outras pezas de similar dificultade...

6. SECUENCIACIÓN DO CURSO: 3º DO GRAO ELEMENTAL

6.1. Obxectivos

- Adoptar unha postura adecuada en relación ó instrumento que permita ó alumnado o dominio e equilibrio co mesmo.
- Perfeccionamento dos golpes de arco xa coñecidos e inicio da aproximación do arco cara o talón por medio da recuperación do arco. Introducción o estudio do spiccato por medio de estudos preparatorios en cordas ó aire. Emprego de arcos abaixo lentos e arriba rápidos, así como do “arco de Viotti”. Perfeccionamento do detaché, martellé e staccato. Introducción ó spiccato. Distribución correcta do arco.
- Iniciación ós cambios de posición da man esquerda. Aprender a realizar cambios ás 1ª, 2ª e 3ª posición, con flexibilidade e seguridade.
- Iniciarse nos movementos introdutorios á realización do vibrato.
- Tocar pezas con algo máis de dificultade buscando maior sonoridade e afinación. Acadar maior desenvolvemento da memoria.
- Tocar escalas en dúas oitavas en 1ª posición e con cambios a 2ª e 3ª.
- Coñecer normas de protocolo en actuacións en público, saúdos e posición de espera ou descanso. Tocar en grupo.
- Coñecer as fomas básicas das pezas que interpreta o alumno.
- Aplicar uns bos hábitos de estudo.
- Lectura a 1ª vista axeitada ó nivel.

6.2. Contidos:

- Desenvolvemento da técnica básica do arco. Perfeccionamento dos golpes de arco: detaché, legato, martellé, staccato lento e portato, coas súas combinacións. Introducción ó estudo do spiccato. Iniciación ao uso das dobres cordas.
- Ritmos variados para traballar os principios básicos do arco: movementos de antebrazo, arco recto, punto de contacto, velocidade de arco, distribución (estar nunha zona determinada do arco); a coordinación e o propio desenvolvemento da rítmica e o sentido do pulso, tanto en individual coma en conxunto nas colectivas.
- Axilidade e aumento da velocidade progresivamente da man esquerda. Iniciación ós cambios de posicións. Iniciación ó vibrato.

- Escalas en dúas oitavas en 1ª posición e Sol M, Re M, Do M nunha oitava en 3ª posición e Si b M, Fa M, e Do M en 2ª posición nunha oitava. Escala de Re M en dúas oitavas con cambios a terceira posición.
- As formas básicas dos movementos de danza: Gavotte, Minuet, etc.
- Acadar maior expresividade interpretativa.
- Tocar en grupo.
- Lectura a 1ª vista.
- O estudo diario na casa. Técnicas de traballo, tenacidade, e comprensión.

Temporalización:

1ª avaliación:

- Desenvolvemento da técnica básica do arco. Perfeccionamento dos golpes de arco: detaché, legato, martelé e staccato.
- Aumento progresivo da velocidade da man esquerda. Cambios de posición e iniciación ó vibrato. Lectura a 1ª vista.
- Escalas en dúas oitavas en 1ª posición e Sol M, Re M, Do M e nunha oitava en 3ª posición.
- Interpretación de algunhas pezas e estudos (1 escala, 3 estudos).

2ª avaliación:

- Escalas en unha oitava e dúas oitavas en 3ª posición.
- Perfeccionamento dos golpes de arco: detaché, legato, martelé, staccato coas súas combinacións.
- Lectura a 1ª vista. Obras e estudos axeitados ó nivel con uso expresivo dos matices (1 escala, 2 estudos e 1 obra).

3ª avaliación:

- Escalas de Do M en 2ª posición nunha oitava. Escala de Re M en dúas oitavas con cambios a 3ª posición. Formas básicas dos movementos de danza: Gavotte, Minuet, etc. Lectura a 1ª vista.
- Introducción o estudo do spiccato por medio de estudos preparatorios en cordas ó aire. Emprego de arcos abaixo lentos e arriba rápidos, así como do arco de Viotti .
- Obras e estudos axeitados ó nivel con uso expresivo dos matices (1 escala con cambios, 3 obras).

6.3. Avaliación:

Aspectos xerais: a avaliación será continua e global. Avaliaranse non só conceptos (neste caso “cómo se toca”) senón tamén procedementos (“cómo se estuda”) e actitudes (intereses, motivación e modo en que o alumno se achega á música). Realizarase a avaliación en diferentes momentos do curso mediante a avaliación inicial, formativa e sumativa.

Avaliación Inicial: Deberemos ter en conta os coñecementos previos do alumnado para que a aprendizaxe sexa significativa e se guíe por criterios constructivistas.

Avaliación formativa: É necesario avaliar de forma continua os progresos do alumnado para poder corrixir sobre a marcha e para que o proceso de ensinanza-aprendizaxe sexa máis coherente. Esta avaliación é en realidade a que lle dá o sentido de continuidade á avaliación.

Avaliación sumativa: Aparte das anteriores avaliacións é moi importante que o alumnado se vaia acostumando a ter probas periódicas, audicións, para ver o grao de cumprimento dos obxectivos propostos para o curso.

6.3.1. Criterios de avaliación:

Os criterios xerais de avaliación son os seguintes:

Traballo persoal diario: A observación sistemática clase a clase e o primeiro e mellor procedemento para acadar información fiable acerca do progreso do alumno. As conclusións serán recollidas no caderno de aula.

Caderno de actividades do alumno: A información recollida polo alumno ou a nai/pai observador tamén é un procedemento directo de comprobalo grao de comprensión e captación dos coñecementos por parte do alumno e preparación da práctica na casa.

Traballos en grupo: Traballo en cooperación cos outros: acepta e ofrece apoio. Respecto cara as ideas dos demais. Desenvolvemento do traballo na clase colectiva e co pianista acompañante.

Actitudes cara a materia e o traballo en grupo: Curiosidade e creatividade. Constancia e flexibilidade. Reflexión sobre as súas ideas e actuacións, revisando e analizando e explicando.

Probas prácticas: Ademais de valoralos coñecementos do alumno, axuda a comprobar como se desenvolve o alumno nunha situación na cal pode haber oíntes, xa sexa como público ou como tribunal.

No caso concreto do ensino do violín, a observación e audición directa serán os elementos fundamentais do proceso avaliador. A análise do traballo realizado polo alumno, o seu progreso, o seu sistema de estudo e aproveitamento, o seu interese, revelará a eficacia tanto do seu traballo como o do profesor.

Criterios de avaliación específicos do curso:

- Tocar unha escala das establecidas para o curso con diferentes ritmos e golpes de arco, tanto en posicións fixas como con cambios de posición cunha correcta distribución e toma do arco, así como con correcta articulación dos dedos da man esquerda, sonoridade e afinación.
- Tocar un estudo do programa con diferentes golpes de arco e ligaduras.
- Facer un cambio de posición á 2ª e á 3ª posición na súa modalidade mais básica (1-1, 2-2, 3-3, 4-4) mediante cordas ó aire, e de dedo 2 a dedo 1 (por exemplo, no violín de Do a Re en 2ª corda) en tódalas cordas. Interpretación de melodías en 3ª e 2ª posición fixa.
- Tocar as pezas do programa e os estudos con boa afinación e son, realizando os matices correctamente. Comprender a estrutura formal das pezas interpretadas polo alumno

6.3.2. Mínimos exisibles:

- Tres escalas e arpexios en dúas oitavas con diferentes dixitacións e con cambios de posición.
- Cinco estudos.
- Catro obras de diferente dificultade.
- Un anaco a 1ª vista acorde ó nivel exisido.
- Unha audición pública como mínimo.
- Tres audicións técnicas co profesor e cos pertencentes ó mesmo departamento.

6.3.3. Procedementos e ferramentas de avaliación:

Conceptos xerais:

O proceso de avaliación comporta a realización de probas específicas, pero sobre todo, unha observación das actividades cotiás, que se realizan ao longo do curso para detectar problemas e establecer medidas para solucionarlos. É fundamental valorar tanto os procedementos, como as actitudes, así como o conceptos que se van adquirindo. No desenvolvemento de capacidades e habilidades musicais os procesos de precisión, calidade sonora, capacidade de comprensión formal e gusto pola interpretación ben feita van implícitas, a valoración do propio traballo individual e o desenvolvemento da propia responsabilidade persoal.

Realizarase unha avaliación inicial ó principio do curso para planificar o traballo que debe realizar cada alumno/a. A avaliación será continua durante todo o curso. Ó termino do grao elemental o alumnado que desexe acceder ao grao profesional deberá realizar unha proba perante un tribunal que xulgue a capacidade do alumno/a para o acceso a dito grao.

O procedemento de avaliación continúa realizarase por un lado, nas clases semanais de aula. Para tal fin o profesorado da materia empregará un método de observación sistemática do alumnado, o cal permitirá un seguimento do seu progreso e destrezas. Tamén se incluírá neste proceso as clases colectivas, audicións, concertos, e probas técnicas específicas que teñan lugar durante o curso. O mesmo profesor tamén deberá realizar unha autoavaliación do seu traballo segundo os progresos que teña.

6.3.4. Criterios de cualificación:

Valoraranse as seguintes cuestións:

Control da posición do instrumento.
Control da afinación.
Control do son e das dinámicas.
Control do ritmo.
Control dos golpes de arco básicos.

Para a cuantificación empregarase o seguinte baremo:

9 - 10 Interpretación realizada con fluidez e seguridade técnica. Atención as dinámicas e fraseo. Control do son e da afinación. Tempo convincente desde o punto de vista musical. Sensibilidade para o detalle musical e o carácter da obra.

7 – 8 Interpretación realizada con seguridade técnica. Evidencia de control do son e da afinación. Tempo adecuado e mantido. Utilización correcta das dinámicas e fraseo. Capacidade de resposta ao estilo.

5 – 6 Seguridade xeral nas notas e no ritmo. Tecnicamente axeitado. Sentido razoable da continuidade. Evidencia dunha coidadosa preparación. Rápida recuperación de calquera tropezo.

4 Xusto por debaixo do nivel aceptable de precisión en xeral. Falta de continuidade. Pobre recuperación dos tropezos. Errores na afinación e no ritmo. Son pobre. Evidencia da falta de preparación. Limitacións no uso de recursos musicais.

2 – 3 Serias dificultades coas notas e o ritmo. Interrupcións frecuentes. Seria falta do control do son. Soamente algúns pasaxes dominados. Incapaz de continuar sen erros máis dunha parte breve. Tecnicamente non axeitado.

1 Non presenta traballo algún.

6.4. Medidas de recuperación:

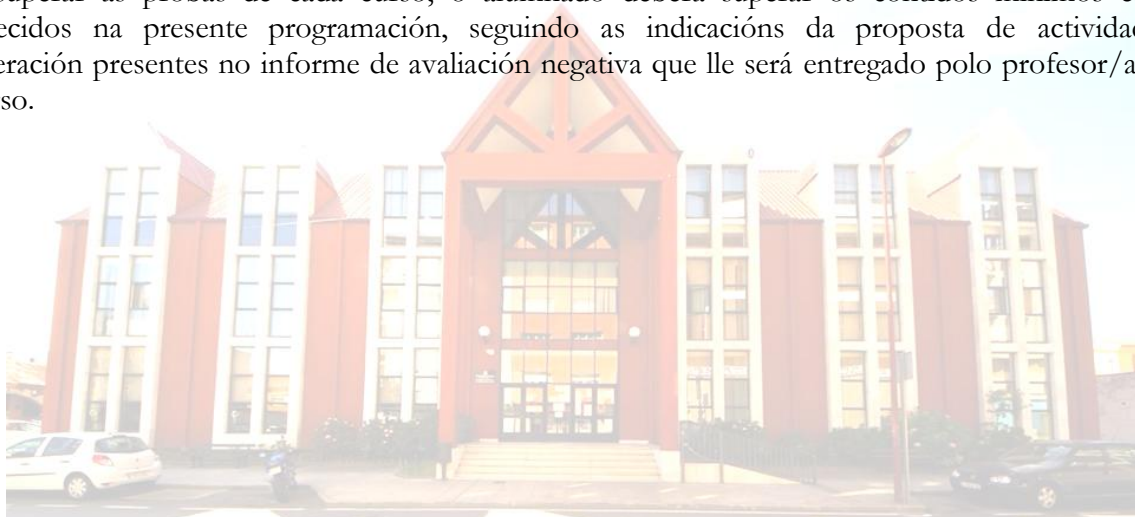
De acordo coa normativa do centro os/as alumnos/as que superen tres faltas por trimestre nas materias cun tempo lectivo dunha hora como no caso da materia violín, poderán verse privados do dereito á avaliación continua, sendo o procedemento substitutorio de avaliación a realización dunha proba específica que terá lugar antes da avaliación final. A devandita proba, para a que será convocado previamente, versará sobre os contidos establecidos na presente programación correspondentes ao seu curso.

6.4.1. Procedementos de recuperación ordinarios:

Tratándose de ensino con avaliación continua, o alumnado poderá recuperar cada avaliación acadando os contidos mínimos establecidos nesta programación para a seguinte avaliación.

6.4.2. Probas extraordinarias de xuño:

Para superar as probas de cada curso, o alumnado deberá superar os contidos mínimos esixibles establecidos na presente programación, seguindo as indicacións da proposta de actividades de recuperación presentes no informe de avaliación negativa que lle será entregado polo profesor/a a final de curso.

6.5. Recursos didácticos:

Técnica:

- Sistema de escalas e arpejos _____Armando Toledo
- Sistema de escalas _____Grigorian
- Estudios-escalas _____Hrimaly
- Sistema de escalas da Associated Board of the Royal Schools of Music.
- Outros de similar dificultade...

Estudios:

- El joven violinista, curso 3º _____ J.Claudio
- Le petit paganini, vol III _____Van de Velde
- 50 estudios melódicos, op 22 _____ Curci
- 26 estudios de cambios de posición _____ Curci
- Estudios en 1ª posición, op 32 nº1 _____ H.Sitt
- Estudios en 2ª y 3ª posición, op 32, nº2 _____ H.Sitt
- Introducing the positions vol, I _____ Whistler
- Position changing on the violin _____ Mackay (oxford press)
- Estudios en 1ª posición _____ Sitt
- Estudios fáciles (2 vl) _____ Martinu
- 60 estudios, op 45 _____ Wohlfahrt
- Melodious double stops, vol I _____ Josephine Trott
- 30 studies of moderate difficulty _____ Woof
- El violin teórico y práctico, cuadernos II y III ____M.Crikboom
- El pequeño Sevcik, op 3, op 6, op 2, op 1 _____ Sevcik
- Outros estudios de similar dificultade...

Pezas:

- Sólós for string players, vol I _____ Barber
- Duos, vol I (do 15 ó 25) _____ Bartok
- El pequeño Paganini _____ Bornemann
- Chants e morceaux, vol II _____ Crickboom
- 12 easy fantasies, op 86 _____ Dancla
- Violin play time, vol III _____ Keyser
- Album pieces _____ Kabalewsky (ed: kalmus)
- Violin music para principiantes _____ G.Lenkei (ed:musica)
- Tema e variacións _____ Papini
- The puppet show _____ Trott
- Lullaby _____ Shifrin
- Concertino, op 4 _____ Essek
- Concertino, op 81 _____ Beer
- Concertinos op8, op 5 y op 7 _____ Huber
- Concertino, op 12 Re M _____ Kuchler
- Concertino, op 15 Re M (en estilo Vivaldi) _____ Kuchler
- Concerto en Re, op 36 _____ Reading
- Concerto op 34 _____ Reading
- Concertino _____ R.Ortmans
- Concerto nº1 _____ Seitz
- Concierto nº5, Re M, op 22 _____ Seitz
- Outras pezas de similar dificultade...

7. SECUENCIACIÓN DO CURSO: 4º DO GRAO ELEMENTAL

7.1. Obxectivos:

- Consolidar a técnica básica do violín tanto no manexo do arco, coma na man esquerda.
- Perfeccionamento do detaché, martellé, staccato e spiccato.
- Consolidación dos cambios de posición. Iniciación ó vibrato.
- Coñecer todas as escalas maiores e menores en dúas oitavas con cambios de posición ou en diferentes posicións (1ª, 2ª e 3ª). Iniciar nas escalas en tres oitavas (Sol Maior).
- Desenvolver os elementos expresivos básicos da música, adaptándose á obra, o seu estilo e as indicacións dinámicas.
- Tocar en grupo escoitando ós demais e interpretando correctamente.
- Tocar un repertorio que permita ó alumno prepararse para unha futura proba de acceso ó grao profesional, alguna delas de memoria.
- Coñecer a foma básica do concerto para violín solista.
- Practicar a lectura a 1ª vista axeitada ó nivel.
- Aplicar uns bos hábitos de estudo.

7.2. Contidos:

- Perfeccionamento e asimilación dos coñecementos dos cursos anteriores.
- Equilibrio sonoro e corporal.
- Perfeccionamento dos cambios de posición. Iniciación do vibrato.
- Estudo dos elementos expresivos da música.
- Estudo dos golpes de arco básicos: : detaché, legato, martellé, staccato lento e portato, coas súas combinacións, ademais do perfeccionamento do spiccato.
- Ritmos variados para traballar os principios básicos do arco: movementos de antebrazo, arco recto, punto de contacto, velocidade de arco, distribución (estar nunha zona determinada do arco); a coordinación e o propio desenvolvemento da rítmica e o sentido do pulso, tanto en individual coma en conxunto nas colectivas.

- Escalas en dúas oitavas con cambios de posición e arpexos, con diferentes golpes de arco. Iniciación ás tres oitavas no violín, Sol Maior.
- Lectura a 1ª vista. Técnicas de estudo. Memorización.

Temporalización:

1ª avaliación:

- Aprendizaxe dos elementos expresivos básicos da música. O estilo, os matices e as dinámicas.
- Técnicas de estudio e memorización.
- Lectura a primeira vista.
- Escalas en dúas oitavas con cambios de posición e arpexos, con diferentes golpes de arco.
- Amosar unha técnica da man dereita axeitada ao nivel.
- Interpretación de pezas e estudos (1 escala con cambios, 2 estudos e 1 obra ou 3 estudos).

2ª avaliación:

- Perfeccionamento e asimilación dos contidos dos cursos anteriores.
- Estudo sistemático das tres primeiras posición e introducción na 4ª e 5ª. Cambios de posición.
- Lectura a primeira vista.
- Estudo e desenvolvemento do vibrato.
- Amosar unha técnica da man dereita axeitada ao nivel.
- Interpretación de pezas e estudos (1 escala con cambios, 2 estudos e 1 obra, ou 1 estudo e 2 obras).

3ª avaliación:

- Estructuras formais das obras interpretadas polo alumnado.
- Comezo da escala e arpexio de Sol M en 3 oitavas.
- Perfeccionamento dos elementos expresivos básicos da música. O estilo, os matices e as dinámicas. Perfeccionamento dos cambios de posición e desenvolvemento do vibrato.
- Amosar unha técnica da man dereita axeitada ao nivel. Lectura a primeira vista.
- Interpretación de pezas e estudos (1 escala con cambios, 2 obras,-unha delas un Concerto-).

7.3. Avaliación:

Aspectos xerais: a avaliación será continua e global. Avaliaranse non só conceptos (neste caso “cómo se toca”) senón tamén procedementos (“cómo se estuda”) e actitudes (intereses, motivación e modo en que o alumno se achega á música). Realizarase a avaliación en diferentes momentos do curso mediante a avaliación inicial, formativa e sumativa.

Avaliación Inicial: Deberemos ter en conta os coñecementos previos do alumnado para que a aprendizaxe sexa significativa e se guíe por criterios constructivistas.

Avaliación formativa: É necesario avaliar de forma continua os progresos do alumnado para poder corrixir sobre a marcha e para que o proceso de ensinanza-aprendizaxe sexa máis coherente. Esta avaliación é en realidade a que lle dá o sentido de continuidade á avaliación.

Avaliación sumativa: Aparte das anteriores avaliacións é moi importante que o alumnado se vaia acostumando a ter probas periódicas, audicións, para ver o grao de cumprimento dos obxectivos propostos para o curso.

7.3.1. Criterios de avaliación:

Os criterios xerais de avaliación son os seguintes:

Traballo persoal diario: A observación sistemática clase a clase e o primeiro e mellor procedemento para acadar información fiable acerca do progreso do alumno/a. As conclusións serán recollidas no caderno de aula.

Caderno de actividades do alumnado: A información recollida polo alumnado ou a nai/pai/observador tamén é un procedemento directo de comprobalo grao de comprensión e captación dos coñecementos por parte do alumnado e preparación da práctica na casa.

Traballos en grupo: Traballo en cooperación cos outros: acepta e ofrece apoio. Respecto cara as ideas dos demais. Desenvolvemento do traballo na clase colectiva e co/a pianista acompañante.

Actitudes cara a materia e o traballo en grupo: Curiosidade e creatividade. Constancia e flexibilidade. Reflexión sobre as súas ideas e actuacións, revisando e analizando e explicando.

Probas prácticas: Ademais de valoralos coñecementos do alumnado, axuda a comprobar como se desenvolve o alumno/a nunha situación na cal pode haber oíntes, xa sexa como público ou como tribunal.

No caso concreto do ensino do violín, a observación e audición directa serán os elementos fundamentais do proceso avaliador. A análise do traballo realizado polo alumnado, o seu progreso, o seu sistema de estudo e aproveitamento, o seu interese, revelará a eficacia tanto do seu traballo como o do profesor/a.

Criterios de avaliación específicos do curso:

- Coñecer de forma xeral o instrumento e o arco: partes e mantemento. Saber afinar.
- Tocar un programa con tres pezas que permita a realización da proba de acceso a Grao Profesional cunha correcta técnica, afinación e musicalidade. Realizar os cambios de posición coa técnica correcta. Comprender as estruturas formais das obras interpretadas polo alumno/a. Utilizar o vibrato como recurso expresivo.
- Ter unha posición axeitada que lle permita tocar con comodidade, seguridade e relaxación. Posuír unha técnica de man dereita e esquerda axeitada ao seu curso.
- Saber utilizar os golpes de arco básicos axeitados para cada estudio ou peza a interpretar.
- Interpretar as dinámicas, estilo e matices de cada obra, cunha corrección esixible ó nivel elemental.
- Tocar en 1ª, 2ª e 3ª posición, tanto en posicións fixas como usando cambios de posición.
- Poder tocar unha escala en tres oitavas ata oito notas por arco e os seus arpexios ata tres ligados.
- Amosar en cada clase a capacidade de aprendizaxe progresiva e os hábitos de estudo adquiridos.
- Amosar un bo comportamento na clase, asistencia, e interese na materia.
- Ler un fragmento breve a primeira vista acorde ó nivel.

7.3.2. Mínimos esixibles:

- Tres escalas e arpexios en dúas oitavas con diferentes dixitacións e con cambios de posición. Escala de Sol M en 3 oitavas.
- Catro estudos.
- Catro obras de diferente dificultade.
- Un anaco a 1ª vista acorde ó nivel exisido.
- Unha audición pública como mínimo.
- Tres audicións técnicas co profesor/a e cos/as pertencentes ó mesmo departamento.

7.3.3. Procedementos e ferramentas de avaliación:

Conceptos xerais:

O proceso de avaliación comporta a realización de probas específicas, pero sobre todo, unha observación das actividades cotiás, que se realizan ao longo do curso para detectar problemas e establecer medidas para solucionarlos. É fundamental valorar tanto os procedementos, como as actitudes, así como o conceptos que se van adquirindo. No desenvolvemento de capacidades e habilidades musicais os procesos de precisión, calidade sonora, capacidade de comprensión formal e gusto pola interpretación ben feita van implícitas, a valoración do propio traballo individual e o desenvolvemento da propia responsabilidade persoal.

Realizarase unha avaliación inicial ó principio do curso para planificar o traballo que debe realizar cada alumno. A avaliación será continua durante todo o curso. Ó termino do grao elemental o alumnado que desexe acceder ao grao profesional deberá realizar unha proba perante un tribunal que xulgue a capacidade do alumnado para o acceso a dito grao.

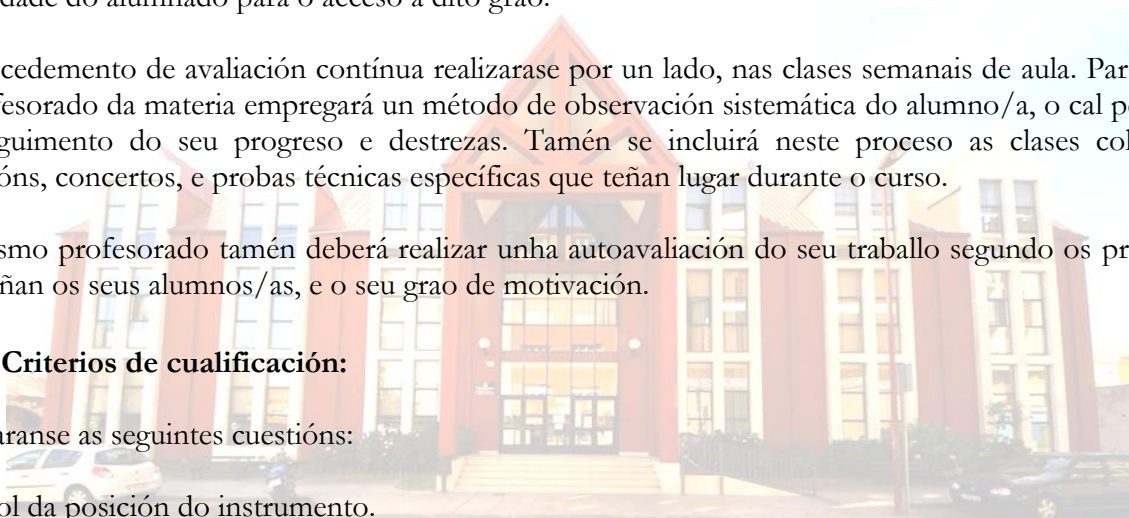
O procedemento de avaliación continúa realizarase por un lado, nas clases semanais de aula. Para tal fin o profesorado da materia empregará un método de observación sistemática do alumno/a, o cal permitirá un seguimento do seu progreso e destrezas. Tamén se incluírá neste proceso as clases colectivas, audicións, concertos, e probas técnicas específicas que teñan lugar durante o curso.

O mesmo profesorado tamén deberá realizar unha autoavaliación do seu traballo segundo os progresos que teñan os seus alumnos/as, e o seu grao de motivación.

7.3.4. Criterios de cualificación:

Valoraranse as seguintes cuestións:

Control da posición do instrumento.
Control da afinación.
Control do son e das dinámicas.
Control do ritmo.
Control dos golpes de arco básicos.

7.4. Medidas de recuperación:

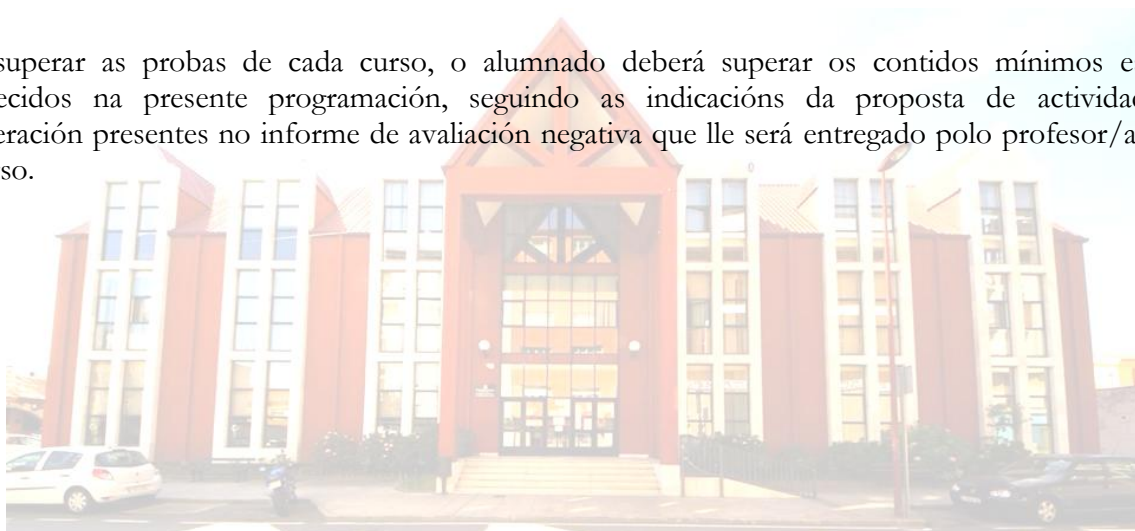
De acordo coa normativa do centro os/as alumnos/as que superen tres faltas por avaliación nas materias cun tempo lectivo dunha hora como no caso da materia violín, poderán verse privados do dereito á avaliación continua, sendo o procedemento substitutorio de avaliación a realización dunha proba específica que terá lugar antes da avaliación final. A devandita proba, para a que será convocado previamente, versará sobre os contidos establecidos na presente programación correspondentes ao seu curso.

7.4.1. Procedementos de recuperación ordinarios:

Tratándose de ensino con avaliación continua, o alumnado poderá recuperar cada avaliación acadando os contidos mínimos establecidos nesta programación para a seguinte avaliación.

7.4.2. Probas extraordinarias de xuño:

Para superar as probas de cada curso, o alumnado deberá superar os contidos mínimos esixibles establecidos na presente programación, seguindo as indicacións da proposta de actividades de recuperación presentes no informe de avaliación negativa que lle será entregado polo profesor/a a final de curso.

7.5. Recursos didácticos:

Técnica:

- Sistema de escalas e arpejos _____ Armando Toledo
- Sistema de escalas _____ Grigorian
- Estudios-escalas _____ Hrimaly
- Sistema de escalas _____ Flesch
- Escalas e arpejos _____ Sevcik
- Outros similares.

Estudios:

- The school of violin technique (técnica man esquerda) _ Scharadieck
- El joven violinista, curso 4º _____ J.Claudio
- Parte I, op 2 _____ Sevcik
- 60 Estudios op 45, vol II (a partir do 32) _____ Wohlfahrt
- Le petit paganini, vol II e III _____ Van de Velde
- Estudios en 2ª y 3ª posición, op 32, nº2 _____ H.Sitt
- 50 estudios melódicos, op 22 _____ Curci
- 26 Estudios de cambios de posición _____ Curci
- Melodious double stops, vol I _____ J.Trott
- Introducing the positions, vol I _____ Whistler
- Preparing for Kreutzer, vol I _____ Whistler
- 36 estudios _____ Kayser
- 24 elementary and progressive studies, vol II e III _____ Kingsey (ed: Abrsm)
- Technique takes off _____ Cohen
- Specimen sightreading test (grados 1-5) _____ práctica a 1ª vista
- Outros de similar dificultade...

Pezas:

- Allegro _____ Fiocco
- Masques _____ Persichetti
- Violinmusik vol II, Marcia nº5 _____ Mozart
- La cinquantaine _____ Gabriel-Marie
- Walz from lyric pieces, op 12 _____ Elgar
- Violinmusik vol II, Valse nº13 _____ R.Sugár
- Pour les enfants, 44 violin duos _____ Bartok
- Duos para dous violins, op 8 _____ I.Pleyel
- Dúos para violín _____ P.Hindemith
- The infant paganini _____ Mollenhauer
- Moderato nº1 from intermezzo _____ Martinu
- Vol III e IV _____ Suzuki
- Solos de violin player, vol I (allegro spiritoso, the bells) _____ Gingold
- Album of barroc/classical/romantic pieces _____ S.Nelson
- Solos for young violinist, vol II _____ Barber
- Kleine melodie schule, op 123, vol II _____ Dancla
- 12 fantasías fáciles (7 e 12) op 86 _____ Dancla
- Allegro da sonata nº3 _____ Haendel
- 6 sonatas para violín _____ Vivaldi
- Sonatas, op 5, nº 7, 8 y 9 _____ Corelli
- Sonatas _____ Scarlati
- Sonatina, Sib M _____ Vaklanova
- Concerto en Sol M _____ Telemann
- Concerto en Sol M e La m _____ Vivaldi

- Concertino rem in style of Mozart _____ Millies
- Concertino, op 15 _____ Kuchler
- Concertino, op 21 _____ O.Rieding
- Concerto nº2 _____ Seitz
- Ou outras pezas de similar dificultade...

PROBA DE ACCESO AO GRAO PROFESIONAL

En todas as especialidades instrumentais realizarase unha proba con dúas partes diferenciadas:

A) Exercicio práctico.

Interpretación de tres obras diferentes, unha delas de memoria. No BOE do 10 de febreiro de 1995 publicouse un listado orientativo de obras. Nesta programación inclúese outro listado, tamén orientativo.

Este exercicio cualificarase de 1 a 10 puntos, sendo necesario un mínimo de 5 para superalo.

B) Exercicio teórico.

Contidos xerais de nivel equivalente ao curso anterior. Este exercicio valorarase de 1 a 10 puntos, sendo necesario un mínimo de 5 para superalo.

- Unha vez superadas as dúas partes calcularase a media ponderada en 70% o exercicio práctico e 30% o teórico.

A proba de **acceso a Grao Profesional** consta dos contidos do **4º curso** do grao elemental fundamentalmente, e os criterios de avaliación son os establecidos en dito curso.

✚ A programación a presentar na proba será a seguinte:

- Unha peza de curta extensión sen ou con cambios de posición ou un estudo do nivel do curso.
- Unha peza de curta extensión con cambios de posición.
- O 1º movemento dun concerto, ou o 2º e 3º movementos.

O alumnado deberá tocar como mínimo unha das 3 pezas de memoria, e deberá tocar acompañado/a de pianista (nas pezas que así o requiran) que será procurado por él mesmo/a.

O tribunal valorará os seguintes aspectos:

- Control da posición do corpo e do instrumento.
- Control da afinación.
- Control do son e das súas dinámicas.
- Control do ritmo.
- Control dos golpes de arco básicos.
- Control dos cambios de posición.
- Respeto do texto.
- Madurez interpretativa suficiente para afrontar obras de maior nivel.

8. SECUENCIACIÓN DO CURSO: PRIMEIRO GRAO PROFESIONAL

8.1. Obxectivos:

- Controlar o equilibrio corporal, a respiración, a alternancia da tensión e da relaxación, así coma a concentración e a memoria.
- Perfeccionar os cambios de posición e o vibrato, añadir 4ª e 5ª posición.
- Desenvolver progresivamente o control da velocidade e coordinación entre ámbalas dúas mans.
- Aproximación aos golpes de arco saltados: spiccato e o saltillo.
- Tocar as escalas en 3 oitavas, cos seus arpexios e inicio das dobres cordas (terceiras, sextas e oitavas). Sol M e m, La M e m.
- Iniciar o estudo metódico das dobres cordas.
- Conseguir unha adecuada interpretación das obras segundo o estilo ó que pertencen.
- Estudar con criterio, secuenciando o estudo para resolver problemas técnicos e musicais con tempo e esforzo.
- Ler 1ª vista adecuada ó nivel.

8.2. Contidos:

- Traballo sobre os cambios de posición. Posicións 4ª e 5ª en posición fixa.
- Perfeccionamento dos golpes de arco. O spiccato e o staccato.
- Desenvolvemento do vibrato.
- Dobres cordas.
- Traballo sobre a calidade do son, tendo en conta o peso, a velocidade e punto de contacto.
- Calidade sonora: fraseo, afinación e dinámica.
- A escala en tres oitavas: Sol M e m, La M e m, arpexos e dobres cordas.
- Aprender a estudar.
- Continuación do adestramento da memoria e da lectura a 1ª vista.

Temporalización:

1ª avaliación:

- Traballo sobre a calidade do son, tendo en conta o peso, a velocidade e punto de contacto. Saber estudar. O estudio analítico.
- A escala en tres oitavas: Sol M e m. Posicións 4ª e 5ª.
- Desenvolvemento do vibrato. Dobres cordas simples.
- Continuación do adestramento da memoria e da lectura a vista.
- Traballo das obras e dos estudos do repertorio propostas para este curso tocando unha delas de memoria (escala + 3 pezas a escoller entre obras e estudos).

2ª avaliación:

- Dobres cordas simples. A escala en tres oitavas: La M e m; arpexos. Coordinación coa man esquerda.
- Continuación do adestramento da memoria e da lectura a vista.
- Traballo das obras de repertorio propostas para este curso tocando unha delas de memoria (escala + 3 pezas a escoller entre obras e estudos).

3ª avaliación:

- Perfeccionamento das escalas mencionadas con distintos golpes de arco. Iniciación ao fraseo e a agónica musical.
- Traballo sobre os cambios de posición (ata a 5ª posición).
- Perfeccionamento dos golpes de arco. O spiccato e o staccato.
- Continuación do adestramento da memoria e da lectura a 1ª vista.
- Traballo das obras e dos estudos do repertorio propostas para este curso tocando unha delas de memoria (escala + 1 obra + 1 concerto).

8.3. Avaliación

Aspectos xerais: a avaliación será continua e global. Avaliaranse non só conceptos (neste caso “cómo se toca”) senón tamén procedementos (“cómo se estuda”) e actitudes (intereses, motivación e modo en que o alumnado se achega á música).

Realizarase a avaliación en diferentes momentos do curso mediante a avaliación inicial, formativa e sumativa.

Avaliación Inicial: Deberemos ter en conta os coñecementos previos do alumnado para que a aprendizaxe sexa significativa e se guíe por criterios constructivistas.

Avaliación formativa: É necesario avaliar de forma continua os progresos do alumnado para poder corrixi-lo sobre a marcha e para que o proceso de ensinanza-aprendizaxe sexa máis coherente. Esta avaliación é en realidade a que lle dá o sentido de continuidade á avaliación.

Avaliación sumativa: Aparte das anteriores avaliacións é moi importante que o alumnado se vaia acostumando a ter probas periódicas, audicións, para ver o grao de cumprimento dos obxectivos propostos para o curso.

8.3.1. Criterios de avaliación:

Os criterios xerais de avaliación son os seguintes:

Traballo persoal diario: A observación sistemática clase a clase e o primeiro e mellor procedemento para acadar información fiable acerca do progreso do alumno/a. As conclusións serán recollidas no caderno de aula.

Caderno de actividades do alumno: A información recollida polo alumnado tamén é un procedemento directo de comprobalo grao de comprensión e captación dos coñecementos por parte do alumnado e preparación da práctica na casa.

Traballos en grupo: Traballo en cooperación cos outros/as: acepta e ofrece apoio. Respecto cara as ideas dos/as demais. Desenvolvemento do traballo co/a pianista acompañante.

Actitudes cara a materia e o traballo en grupo: Curiosidade e creatividade. Constancia e flexibilidade. Reflexión sobre as súas ideas e actuacións, revisando e analizando e explicando.

Probas prácticas: Ademais de valorar os coñecementos do alumno/a, axuda a comprobar como se desenvolve o alumnado nunha situación na cal pode haber oíntes, xa sexa como público ou como tribunal.

No caso concreto do ensino do violín, a observación e audición directa serán os elementos fundamentais do proceso avaliador. A análise do traballo realizado polo alumno, o seu progreso, o seu sistema de estudo e aproveitamento, o seu interese, revelará a eficacia tanto do seu traballo como o do profesor/a.

Criterios de avaliación específicos do curso:

- Coñecer de forma máis completa o instrumento e o arco e as súas posibilidades acústicas: Saber afinalo. Mostrar una autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos propios do seu curso.
- Amosar un grao de asimilación de conceptos técnicos, tanto de brazo dereito: suxeción, conducción, golpes de arco á corda e desenvolvemento dos saltados, acordes, etc. Da man esquerda: articulación, cambios de posición, vibrato, desenvolvemento das dobres cordas, etc; así como a coordinación de ambos brazos.
- Ter unha posición axeitada que lle permita ademáis a correcta colocación do instrumento, tocar con comodidade, liberdade e seguridade.
- Tocar escalas de tres oitavas cos seus arpexios e inicio nas súas dobres cordas: terceiras, sextas e oitavas. Das escalas escollérase entre as seguintes: Sol M ou m, La *b* M ou m, La M ou m, Si *b* M.
- Interpretar un repertorio que inclúa estudos e pezas para solistas ou con acompañamento de piano, empregando a técnica adquirida. Axeitarse ó estilo da obra e lograr bo son e correcta afinación e ritmo. Memorización de practicamente a totalidade do repertorio.
- Aplicar na escala diferentes ritmos e golpes de arco: detaché, portato, legato, combinacións de detaché e legato, martellé, staccato ata catro ligadas, spiccato e saltillo, con boa afinación, bo ritmo e limpeza de son.
- Amosar en cada clase a capacidade de aprendizaxe progresiva e os hábitos de estudos adquiridos.
- Tocar exercicios de lectura a vista conforme ós niveis do curso.
- Amosar un bo comportamento na clase, asistencia, e interese na materia.

8.3.2. Mínimos exisibles:

- Tres escalas e arpexios en 3 oitavas.
- Catro estudos.
- Tres obras de diferente dificultade.
- Un concerto.
- Lectura a primeira vista.
- Unha audición pública como mínimo.
- Tres audicións técnicas co profesor e cos pertencentes ó mesmo departamento.

8.3.3. Procedementos e ferramentas de avaliación:

Conceptos xerais: O proceso de avaliación comporta a realización de probas específicas, pero sobre todo, unha observación das actividades cotiás, que se realizan ao longo do curso para detectar problemas e establecer medidas para solucionarlos. É fundamental valorar tanto os procedementos, como as actitudes, así como o conceptos que se van adquirindo. No desenvolvemento de capacidades e habilidades musicais os procesos de precisión, calidade sonora, capacidade de comprensión formal e gusto pola interpretación ben feita van implícitas a valoración do propio traballo individual e o desenvolvemento da propia responsabilidade persoal.

Realizarase unha avaliación inicial ó principio do curso para planificar o traballo que debe realizar cada alumno. A avaliación será continua durante todo o curso. O procedemento de avaliación continua realizarase por un lado, nas clases semanais de aula. Para tal fin o profesorado da materia empregará un método de observación sistemática do alumnado, o cal permitirá un seguimento do seu progreso e destrezas. Tamén se incluírá neste proceso as clases colectivas, audicións, concertos, e probas técnicas específicas que teñan lugar durante o curso. Para a avaliación dos obxectivos acadados e contidos asimilados, o profesorado dispón dun modelo de ficha de avaliación do alumnado anexa a esta programación.

O mesmo profesorado tamén deberá realizar unha autoavaliación do seu traballo segundo os progresos que teñan os seus alumnos/as, e o seu grao de motivación.

8.3.4. Criterios de cualificación:

Valoraranse as seguintes cuestións técnicas:

- Control do ritmo e medida das figuras.
- Grao de dificultade do repertorio.
- Afinación e calidade do son.
- Claridade na dixitación.
- Control das articulacións e golpes de arco.

Valoraranse as seguintes cuestións interpretativas:

- Calidade do son.
- Respeto ós estilos interpretativos , tempos e articulacións das obras.
- Capacidade da realización das diferentes dinámicas
- Capacidade iterpretativa e de adaptación na práctica musical de grupo.

Para a cuantificación empregarase o seguinte baremo:

9 – 10 Interpretación realizada con seguridade técnica e autoridade musical. Excelente precisión e fluidez na interpretación. Realización musical de tódolos detalles escritos na partitura.

Excelente afinación. Excelente produción, flexibilidade e proxección do son.

Tempo musicalmente convincente e mantido. Sentido intuitivo e comunicativo da interpretación.

7 – 8 Precisión e fluidez xeral na interpretación. Atención aos detalles escritos na partitura.

Boa calidade, flexibilidade e proxección do son. Tempo axeitado e mantido.

Correcto uso do fraseo, das dinámicas e da articulación. Sentido comunicativo da interpretación.

5 – 6 Seguridade global dentro dun tempo axeitado e ben mantido. Tecnicamente axeitado.

Limitacións no uso de recursos musicais. Calidade, flexibilidade e proxección do son aceptable.

Evidencia dunha coidadosa preparación.

4 Xusto por debaixo do nivel aceptable de precisión en xeral. Erros na afinación e no ritmo.

Son pobre, con flexibilidade limitadas e ausencia de expresión. Algúns tropezos ou interrupcións. Falta de fraseo, dinámica e articulación.

Tempo non axeitado ou non mantido. Estilo non apropiado. Evidencia na falta de preparación.

2 – 3 Serias dificultades coas notas e/ou o ritmo. Ausencia de detalles musicais. Seria falta de control no son. Soamente algúns pasaxes dominados.

Incapaz de continuar sen erros máis dunha breve parte. Tecnicamente non axeitado.

1 Non presenta traballo algún.

8.4. Medidas de recuperación:

De acordo coa normativa do centro os/as alumnos/as que superen tres faltas por avaliación nas materias cun tempo lectivo dunha hora como no caso da materia violín, poderán verse privados do dereito á avaliación continua, sendo o procedemento substitutorio de avaliación a realización dunha proba específica que terá lugar antes da avaliación final. A devandita proba, para a que será convocado/a previamente, versará sobre os contidos establecidos na presente programación correspondentes ao seu curso.

8.4.1. Procedementos de recuperación ordinarios:

Tratándose de ensino con avaliación continua, o alumnado poderá recuperar cada avaliación acadando os contidos mínimos establecidos nesta programación para a seguinte avaliación.

8.4.2. Probas extraordinarias de xuño:

Para superar as probas de cada curso, o alumnado deberá superar os contidos mínimos esixibles establecidos na presente programación, seguindo as indicacións da proposta de actividades de recuperación presentes no informe de avaliación negativa que lle será entregado polo profesor/a a final de curso.

8.5. Recursos didácticos:

Técnica:

- Sistema de escalas e arpejos _____ Armando Toledo
- Sistema de escalas _____ Grigorian
- O sistema de escalas _____ C.Flesch
- Escalas e arpejos _____ Sevcik
- Contemporary violin technique, vol I _____ Galamian
- Outros de similar dificultade...

Estudos:

- School of velocity op 74 _____ Dancla
- Mecanismo da man esquerda op 16 _____ Bloch
- Dobres cordas, op 50 _____ Bloch
- Estudios, op 20 e op 36 _____ Kayser
- Estudios _____ Mazas
- Estudios, op 74 _____ Wohlfahrt
- 60 estudios, op 45 (do 36 en diante) _____ Wohlfahrt
- 26 estudos de cambios de posición _____ Curci
- Estudios de dobres cordas _____ Sitt, Polo
- Melodious doublé stops, vol I e II _____ Josephine Trott
- Introducing the positions, vol I e II _____ H.Whistler
- Preparing for Kreutzer, vol I _____ H.Whistler
- Op. 2, 1ª parte _____ Sevcik
- Specimen Sightreading Tests (ABRSM) _____ Grados 1-5
- Outros estudos de similar dificultade...

Pezas:

- Adagio _____ Albinoni
- Allegro _____ Fiocco
- Serenata _____ Toselli
- Sonatas (7 - 12) _____ Corelli
- Sonatas op.2 _____ Vivaldi
- Sonatas _____ Telemann
- Sonatas, nº4 e nº5 _____ Haynd
- Sonata nº3, Fa M _____ Haendel
- Barcarolla _____ Tchaikovski
- Chanson de Matin _____ Elgar
- Chanson de Nuit _____ Elgar
- The boy paganini (sólos for young violinists, vol II) ____ Mollenhauer
- 44 dúos, vol.II _____ Bartok
- Introducción and Polonaise _____ C. Bohn
- Aires variés, op 89, nº4, 5 e 6 _____ Dancla
- Coleccións de pezas da Editorial Moscova, e da Royal Academy de Londres para o grao.

Concertos:

- Concerto en Sol m, op 12, nº 1 _____ Vivaldi
- Concerto en La m, op 9, nº 5 _____ Vivaldi
- Dobre concerto en Re m _____ Bach
- Concerto nº4, op 5 _____ Albinoni
- Concertos op 21 e 24 _____ Rieding
- Concerto sol m, op 12 _____ Seitz

- Concerto nº1 en La m _____ Accolay
- Concerto, op 14 _____ L.Portnoff
- Concertino _____ Hubert
- Outras de similar dificultade...

9. SECUENCIACIÓN DO CURSO: 2º GRAO PROFESIONAL

9.1. Obxectivos:

- Controlar o equilibrio corporal, a respiración, a alternancia da tensión e da relaxación, así coma a concentración e a memoria.
- Perfeccionar os cambios de posición e o vibrato.
- Control da afinación e da calidade do son.
- Coordinación entre ámbalas dúas mans.
- Tocar as escalas en 3 oitavas, cos seus arpexios e dobres cordas (terceiras, sextas e oitavas). Estudo metódico das dobres cordas.
- Conseguir unha adecuada interpretación das obras segundo o estilo ó que pertencen. Control en audicións en público.
- Estudiar con criterio, secuenciando o estudo, razoando e con intelixencia.
- Ler a 1ª vista adecuado ó nivel.

9.2. Contidos:

- Escalas en posición fixa, en tres oitavas, etc. Arpexos. Dobres cordas.
- Traballo sobre a calidade do son tendo en conta o peso, a velocidade e punto de contacto. Vibrato.
- Harmónicos naturais e artificiais.
- Calidade sonora: fraseo, afinación e dinámica.
- Aplicación de distintos patróns rítmicos, articulacións e diferentes golpes de arco.
- Traballo do fraseo tendo en conta os diferentes estilos, a harmonía, a agónica e a dinámica.
- Audicións comparadas de diferentes estilos e intérpretes.
- Continuación do desenvolvemento teórico-artístico do instrumento, tanto do arco coma da man esquerda.
- Continuación do adestramento da memoria e da lectura a 1ª vista.

Temporalización:

1ª avaliación:

- Escalas en posición fixa, en 4ª e 5ª posición. Inicio as dobres cordas con 3ª, 6ª e 8ªs nunha oitava.
- Aplicación de diversos patróns rítmicos, articulacións e diferentes golpes de arco.
- Traballos das obras e estudos do repertorio propostos para este curso interpretando unha de memoria (escala + 3 pezas a escoller entre estudos e obras).

2ª avaliación:

- Harmónicos naturais e artificiais.
- Escalas nunha corda e de tres oitavas con dobres cordas.
- Desenvolvemento dos golpes de arco saltados.
- Traballo sobre a calidade do son, tendo en conta o peso, a velocidade e o punto de contacto, e os distintos tipos de vibrato.
- Continuación do desenvolvemento técnico-artístico do instrumento, tanto do arco como da man esquerda.
- Continuación do traballo de obras e estudos propostas para este curso interpretando unha delas de memoria (escala + 3 pezas a escoller entre estudos e obras).

3ª avaliación:

- Interpretación das obras de diferentes estilos de memoria. Audicións de diferentes estilos.
- Traballo do fraseo tendo en conta os diferentes estilos, a harmonía, a agónica e a dinámica.
- Escalas nunha corda e de tres oitavas con dobres cordas.
- Traballo da memorización e da lectura a 1ª vista.
- Continuación do traballo de obras e estudos propostas para este curso interpretando unha delas de memoria (escala + 1 obra e o Concerto).

9.3. Avaliación:

Aspectos xerais: a avaliación será continua e global. Avaliaranse non só conceptos (neste caso “cómo se toca”) senón tamén procedementos (“cómo se estuda”) e actitudes (intereses, motivación e modo en que o alumno se achega á música).

Realizarase a avaliación en diferentes momentos do curso mediante a avaliación inicial, formativa e sumativa.

Avaliación Inicial: Deberemos ter en conta os coñecementos previos do alumnado para que a aprendizaxe sexa significativa e se guíe por criterios constructivistas.

Avaliación formativa: É necesario avaliar de forma continua os progresos do alumnado para poder corrixir sobre a marcha e para que o proceso de ensinanza-aprendizaxe sexa máis coherente. Esta avaliación é en realidade a que lle dá o sentido de continuidade á avaliación.

Avaliación sumativa: Aparte das anteriores avaliacións é moi importante que o alumnado se vaia acostumando a ter probas periódicas, audicións, para ver o grao de cumprimento dos obxectivos propostos para o curso.

9.3.1. Criterios de avaliación:

Os criterios xerais de avaliación son os seguintes:

Traballo persoal diario: A observación sistemática clase a clase e o primeiro e mellor procedemento para acadar información fiable acerca do progreso do alumnado. As conclusións serán recollidas no caderno de aula.

Caderno de actividades do alumnado: A información recollida polo alumnado tamén é un procedemento directo de comprobalo grao de comprensión e captación dos coñecementos por parte do alumnado e preparación da práctica na casa.

Traballos en grupo: Traballo en cooperación cos outros: acepta e ofrece apoio. Respecto cara as ideas dos demais. Desenvolvemento do traballo co/a pianista acompañante.

Actitudes cara a materia e o traballo en grupo: Curiosidade e creatividade. Constancia e flexibilidade. Reflexión sobre as súas ideas e actuacións, revisando e analizando e explicando.

Probas prácticas: Ademais de valorar os coñecementos do alumno/a, axuda comprobar como se desenvolve o alumno nunha situación na cal pode haber oíntes, xa sexa como público ou como tribunal.

No caso concreto do ensino do violín, a observación e audición directa serán os elementos fundamentais do proceso avaliador. A análise do traballo realizado polo alumnado, o seu progreso, o seu sistema de estudo e aproveitamento, o seu interese, revelará a eficacia tanto do seu traballo como o do profesor/a.

Criterios de avaliación específicos do curso:

- Coñecer o instrumento e o arco, mantemento, coidados e historia.
- Ter unha postura corporal correcta que favoreza unha boa colocación do instrumento e os movementos de coordinación das dúas mans.
- Tocar unha escala en tres oitavas e os seus arpexos con boa afinación e ben son, tendo en conta unha boa distribución do arco, unas cambios de posición fluídos e uns cambios de corda limpos, en catro, seis, oito e doce ligadas por arco. A escala escollérase entre as seguintes: La *b* M ou m, La M ou m, e Si *b* M ou m, Re M ou m. Tocar as escalas con diferentes ritmos e golpes de arco: detaché, portato, legato, combinacións de detaché e legato, martellé, staccato ata 8 ligadas, spiccato e saltillo, con boa afinación, ben ritmo e limpeza de son.
- Amosar a capacidade de aprendizaxe e bos hábitos de estudo, así como autonomía na resolución de problemas técnicos e interpretativos.
- Amosar un grao de asimilación de conceptos técnicos, tanto do brazo dereito: Suxeición, condución, golpes de arco á corda e saltados, acordes, etc., así como da man esquerda: articulación, cambios de posición, vibrato, desenvolvemento das dobres cordas etc...
- Interpretar un repertorio que inclúa estudos, obras para solo, concertos, sonatas etc., empregando a técnica adquirida e os criterios estéticos aprendidos. Memorización e interpretación en público de ditas pezas.
- Facer lectura á vista acorde do nivel do curso.

9.3.2. Mínimos esixibles:

- Tres escalas e arpexios en 3 oitavas con dobres cordas.
- Catro estudos, un deles debe ser de dobres cordas.
- Tres obras de diferente dificultade.
- Un concerto.
- Lectura a 1ª vista acorde ó nivel.
- Unha audición pública como mínimo.
- Tres audicións técnicas co profesor/a e cos pertencentes ó mesmo departamento.

9.3.3. Procedementos e ferramentas de avaliación:

Conceptos xerais: O proceso de avaliación comporta a realización de probas específicas, pero sobre todo, unha observación das actividades cotiás, que se realizan ao longo do curso para detectar problemas e establecer medidas para solucionarlos. É fundamental valorar tanto os procedementos, como as actitudes, así como o conceptos que se van adquirindo. No desenvolvemento de capacidades e habilidades musicais os procesos de precisión, calidade sonora, capacidade de comprensión formal e gusto pola interpretación ben feita van implícitas a valoración do propio traballo individual e o desenvolvemento da propia responsabilidade persoal.

Realizarase unha avaliación inicial ó principio do curso para planificar o traballo que debe realizar cada alumno/a. A avaliación será continua durante todo o curso. O procedemento de avaliación continua realizarase por un lado, nas clases semanais de aula. Para tal fin o profesorado da materia empregará un método de observación sistemática do alumnado, o cal permitirá un seguimento do seu progreso e destrezas. Tamén se incluírá neste proceso as clases colectivas, audicións, concertos, e probas técnicas específicas que teñan lugar durante o curso. Para a avaliación dos obxectivos acadados e contidos asimilados, o profesorado dispón dun modelo de ficha de avaliación do alumnado anexa a esta programación.

O mesmo profesor/a tamén deberá realizar unha autoavaliación do seu traballo segundo os progresos que teñan os seus alumnos/as, e o seu grao de motivación.

9.3.4. Criterios de cualificación:

Valoraranse as seguintes cuestións técnicas:

- Control do ritmo e medida das figuras.
- Grao de dificultade do repertorio.
- Afinación e calidade do son.
- Claridade na dixitación.
- Control das articulacións e golpes de arco.

Valoraranse as seguintes cuestións interpretativas:

- Calidade do son.
- Respeto ós estilos interpretativos, tempos e articulacións das obras.
- Capacidade da realización das diferentes dinámicas
- Capacidade interpretativa e de adaptación na práctica musical de grupo.

Para a cuantificación empregarase o seguinte baremo:

9 – 10 Interpretación realizada con seguridade técnica e autoridade musical. Excelente precisión e fluidez na interpretación. Realización musical de tódolos detalles escritos na partitura. Excelente afinación. Excelente produción, flexibilidade e proxección do son. Tempo musicalmente convincente e mantido. Sentido instintivo e comunicativo da interpretación.

7 – 8 Precisión e fluidez xeral na interpretación. Atención aos detalles escritos na partitura. Boa calidade, flexibilidade e proxección do son. Tempo axeitado e mantido. Correcto uso do fraseo, das dinámicas e da articulación. Sentido comunicativo da interpretación.

5 – 6 Seguridade global dentro dun tempo axeitado e ben mantido. Tecnicamente axeitado. Limitacións no uso de recursos musicais. Calidade, flexibilidade e proxección do son aceptable. Evidencia dunha coidadosa preparación.

4 Xusto por debaixo do nivel aceptable de precisión en xeral. Erros na afinación e no ritmo. Son pobre, con flexibilidade limitadas e ausencia de expresión. Algúns tropezos ou interrupcións. Falta de fraseo, dinámica e articulación. Tempo non axeitado ou non mantido. Estilo non apropiado. Evidencia na falta de preparación.

2 – 3 Serias dificultades coas notas e/ou o ritmo. Ausencia de detalles musicais. Seria falta de control no son. Soamente algúns pasaxes dominados. Incapaz de continuar sen erros máis dunha breve parte. Tecnicamente non axeitado.

1 Non presenta traballo algún.

9.4. Medidas de recuperación:

De acordo coa normativa do centro os/as alumnos/as que superen tres faltas por avaliación nas materias cun tempo lectivo dunha hora como no caso da materia violín, poderán verse privados/as do dereito á avaliación continua, sendo o procedemento substitutorio de avaliación a realización dunha proba específica que terá lugar antes da avaliación final. A devandita proba, para a que será convocado previamente, versará sobre os contidos establecidos na presente programación correspondentes ao seu curso.

9.4.1. Procedementos de recuperación ordinarios:

Tratándose de ensino con avaliación continua, o alumnado poderá recuperar cada avaliación acadando os contidos mínimos establecidos nesta programación para a seguinte avaliación.

9.4.2. Probas extraordinarias de xuño:

Para superar as probas de cada curso, o alumnado deberá superar os contidos mínimos esixibles establecidos na presente programación, seguindo as indicacións da proposta de actividades de recuperación presentes no informe de avaliación negativa que lle será entregado polo profesor/a a final de curso.

9.5. Recursos didácticos:

Técnica:

- Sistema de escalas e arpejos _____ Armando Toledo
- Sistema de escalas _____ Grigorian
- O sistema de escalas _____ C.Flesch
- Escalas e arpejos _____ Sevcik
- Contemporary violin technique, vol I _____ Galamian
- Outros de similar dificultade...

Estudos:

- Mecanismo da man esquerda _____ Bloch
- Dobres cordas, op 50 _____ Bloch
- Op 2, 7, 8 e 9 _____ Sevcik
- Estudos de dobres cordas _____ Polo
- Melodious double stops, vol I e II _____ Josephine Trott
- Introducing the positions, vol I e II _____ Whistler
- Preparing for Kreutzer, vol I e II _____ Whistler
- 60 estudos, op 45 (53, 55, 56, 59, 60) _____ Wohlfahrt
- Estudos, op 20 (13-36) _____ Kayser
- Estudos especiais, op 36, libro I _____ Mazas
- 24 estudos, op 37 _____ Dont
- Estudos (1-10) _____ Kreutzer
- Escola do mecanismo, op 74 _____ Dancla
- 26 estudos de cambios de posición _____ Curci
- Outras de similar dificultade...

Pezas:

- Chanson de matin _____ Elgar
- Salut d'amour, op.12 _____ Elgar
- An evening in the village _____ Bartok
- Perpetuo mobile da pequena suite, nº6 _____ C.Bohm
- Rondino dun tema de Beethoven _____ F.Kreisler
- Tempo di minuet _____ F.Kreisler
- Meditación de Thais _____ Massenet
- Polish dance (solos for Young violinist, vol IV) _____ Severn
- 3 duetos, op 5 _____ Bocherini
- 5 madrigal stanzas _____ Martini
- 5 pieces (2vl + piano) _____ Shostakovich
- Coleccións de pezas da Editorial Moscova , e da Royal Academy de Londres para este grao.
- Serenata _____ Toselli
- 12 fantasías (7-12) _____ Telemann
- Sonatina en Sol M, op 100 _____ Dvorak
- Sonata en Sol _____ Duval
- Sonatas op 5 (nº1-6 e 12) _____ Corelli
- Sonatas para violín _____ Haendel
- Sonatas para violín e piano _____ Haydn
- Sólós de concerto nº1 y nº2 _____ Dancla
- Concerto Sol M, op 25 _____ Rieding
- Concerto: la primavera _____ Vivaldi
- Concerto Sol M _____ Telemann
- Concerto nº1, la m _____ Accolay

- Concerto en La m _____ Bach
- Concerto en Sol M _____ Haydn
- Concerto, op 15 _____ Seitz
- Concertino en estilo Mozart _____ H.Millies
- Concerto en Mi m _____ P.Nardini
- Concerto op5, n°4 _____ Albinoni
- Outras de similar dificuldade...

10. SECUENCIACIÓN DO CURSO: 3º GRAO PROFESIONAL

10.1. Obxectivos:

- Controlar o equilibrio corporal, a respiración, a alternancia da tensión e da relaxación, así coma a concentración e a memoria. Control da afinación e da calidade do son.
- Continualo desenvolvemento técnico-artístico do instrumento, tanto do arco como da man esquerda: Articulación, fraseo, dixitación, etc.
- Tocar as escalas en 3 oitavas, cos seus arpexios e dobres cordas (terceiras, sextas e oitavas). Estudo metódico das dobres cordas.
- Conseguir unha adecuada interpretación das obras segundo o estilo ó que pertencen, e interpretar repertorio solístico e de conxunto que comprendan obras representativas das distintas épocas e estilos.
- Adquirir o autocontrol necesario a través da experiencia de tocar en público coma solista en conxunto, fomentando a memorización das obras.
- Estudar con criterio, secuenciando o estudo para resolver problemas técnicos e musicais con tempo e esforzo.
- Fomentar o hábito de escoitar música para adquirir criterios interpretativos.

10.2. Contidos:

- Traballo sobre a calidade do son tendo en conta o peso, a velocidade e punto de contacto, e o vibrato.
- Dobres cordas das escalas, escalas nunha corda, en posición fixa, etc... Harmónicos naturais e artificiais.
- Traballo do fraseo tendo en conta os diferentes estilos, a harmonía, a agónica e a dinámica.
- Aplicación de distintos patróns rítmicos, articulacións e diferentes golpes de arco.
- Saber estudar. Audicións comparadas de diferentes estilos e intérpretes.
- Continuación do desenvolvemento teórico-artístico do instrumento, tanto do arco coma da man esquerda.
- Continuación do adestramento da memoria e da lectura a 1ª vista. Audicións comparadas.

Temporalización:

1ª avaliación:

- Traballo sobre a calidade do son, tendo en conta o peso, a velocidade e punto de contacto, e os distintos tipos de vibrato. Escalas en posición fixa, sobre unha corda, en tres oitavas, etc.. Arpexos. Estudo das dobres cordas: 3ª, 6ª e 8ªs.
- Aplicación dos diversos patróns rítmicos, articulacións e diferentes golpes de arco a tódolos aspectos do estudo da técnica .
- Continuación do traballo das obras e estudos do curso interpretando unha delas de memoria (escala + 3 pezas a escoller entre estudos e obras).

2ª avaliación:

- Escalas en posición fixa, sobre unha corda, en tres oitavas, etc.. Arpexos. Estudo das dobres cordas: 3ª, 6ª e 8ªs. Harmónicos naturais e artificiais.
- Traballo do fraseo tendo en conta os diferentes estilos, a harmonía, a agónica e a dinámica das pezas e estudos. Continuación do adestramento da memoria e da lectura a vista.
- Continuación do traballo das obras e estudos do curso interpretando unha delas de memoria (escala + 2 pezas a escoller entre estudos e obras.).

3ª avaliación:

- Audicións comparadas de obras de diferentes estilos e diferentes intérpretes para analizar de maneira crítica as características das diferentes versións.
- Perfeccionamento dos aspectos técnicos e interpretativos das obras e estudos recomendadas do curso.
- Continuación do adestramento da memoria e da lectura a vista.
- Continuación do traballo das obras e estudos do curso interpretando unha delas de memoria (escala + 1 obra + 1 concerto).

10.3. Avaliación:

Aspectos xerais: a avaliación será continua e global. Avaliaranse non só conceptos (neste caso “cómo se toca”) senón tamén procedementos (“cómo se estuda”) e actitudes (intereses, motivación e modo en que o alumno se achega á música). Realizarase a avaliación en diferentes momentos do curso mediante a avaliación inicial, formativa e sumativa.

Avaliación Inicial: Deberemos ter en conta os coñecementos previos do alumnado para que a aprendizaxe sexa significativa e se guíe por criterios constructivistas.

Avaliación formativa: É necesario avaliar de forma continua os progresos do alumnado para poder corrixir sobre a marcha e para que o proceso de ensinanza-aprendizaxe sexa máis coherente. Esta avaliación é en realidade a que lle dá o sentido de continuidade á avaliación.

Avaliación sumativa: Aparte das anteriores avaliacións é moi importante que o alumnado se vaia acostumando a ter probas periódicas, audicións, para ver o grao de cumprimento dos obxectivos propostos para o curso.

10.3.1. Criterios de avaliación:

Os criterios xerais de avaliación son os seguintes:

Traballo persoal diario: A observación sistemática clase a clase e o primeiro e mellor procedemento para acadar información fiable acerca do progreso do alumnado. As conclusións serán recollidas no caderno de aula.

Caderno de actividades do alumnado: A información recollida polo alumnado tamén é un procedemento directo de comprobalo grao de comprensión e captación dos coñecementos por parte do alumnado e preparación da práctica na casa.

Traballos en grupo: Traballo en cooperación cos outros: acepta e ofrece apoio. Respecto cara as ideas dos demais. Desenvolvemento do traballo co/a pianista acompañante.

Actitudes cara a materia e o traballo en grupo: Curiosidade e creatividade. Constancia e flexibilidade. Reflexión sobre as súas ideas e actuacións, revisando e analizando e explicando.

Probas prácticas: Ademais de valorar os coñecementos do alumno/a, axuda a comprobar como se desenvolve o alumnado nunha situación na cal pode haber oíntes, xa sexa como público ou como tribunal.

No caso concreto do ensino do violín, a observación e audición directa serán os elementos fundamentais do proceso avaliador. A análise do traballo realizado polo alumnado, o seu progreso, o seu sistema de estudio e aproveitamento, o seu interese, revelará a eficacia tanto do seu traballo como o do profesorado.

Criterios de avaliación específicos do curso:

- Coñecer de forma xeral o instrumento e o arco: as súas partes e o seu mantemento. Saber afinalo.
- Amosar unha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos propios do seu curso. Amosar en cada clase a capacidade de aprendizaxe progresiva e os hábitos de estudo adquiridos. Tocar exercicios de lectura a vista conforme ós niveis do curso.
- Amosar un grao de asimilación de conceptos técnicos, tanto de brazo dereito: suxección, conducción, golpes de arco á corda e desenvolvemento dos saltados, acordes, etc. Da man esquerda: articulacións, cambios de posición, vibrato, desenvolvemento das dobres cordas, etc; así como a coordinación de ambos brazos.
- Ter unha posición axeitada que lle permita ademáis a correcta colocación do instrumento, tocar con comodidade, liberdade e seguridade.
- Tocar escalas de tres oitavas cos seus arpexios e inicio nas súas dobres cordas: terceiras, sextas e oitavas. Tocar unha escala con diferentes ritmos e golpes de arco: detaché, portato, legato, combinacións de detaché e legato, martellé, staccato ata 8 ligadas, spiccato e saltillo, con boa afinación, ben ritmo e limpeza de son.
- Interpretar un repertorio que inclúa estudos e pezas para solistas ou con acompañamento de piano, empregando a técnica adquirida. Memorizar a maior parte posible do repertorio e interpretar obras de memoria en público. Tocar en grupo.
- Amosar un bo comportamento na clase, asistencia, e interese na materia.

10.3.2. Mínimos exisibles:

- Tres escalas e arpexios en 3 oitavas con dobres cordas.
- Catro estudos.
- Dúas obras de diferente dificultade.
- Un concerto.
- Lectura a 1ª vista.
- Unha audición pública como mínimo.
- Tres audicións técnicas co profesor/a e cos pertencentes ó mesmo departamento.

10.3.3. Procedementos e ferramentas de avaliación:

Conceptos xerais: O proceso de avaliación comporta a realización de probas específicas, pero sobre todo, unha observación das actividades cotiás, que se realizan ao longo do curso para detectar problemas e establecer medidas para solucionarlos. É fundamental valorar tanto os procedementos, como as actitudes, así como o conceptos que se van adquirindo. No desenvolvemento de capacidades e habilidades musicais os procesos de precisión, calidade sonora, capacidade de comprensión formal e gusto pola interpretación ben feita van implícitas a valoración do propio traballo individual e o desenvolvemento da propia responsabilidade persoal.

Realizarase unha avaliación inicial ó principio do curso para planificar o traballo que debe realizar cada alumno. A avaliación será continua durante todo o curso. O procedemento de avaliación continúa realizarase por un lado, nas clases semanais de aula. Para tal fin o profesorado da materia empregará un método de observación sistemática do alumnado, o cal permitirá un seguimento do seu progreso e destrezas. Tamén se incluírá neste proceso as clases colectivas, audicións, concertos, e probas técnicas específicas que teñan lugar durante o curso. Para a avaliación dos obxectivos acadados e contidos asimilados, o profesorado dispón dun modelo de ficha de avaliación do alumnado anexa a esta programación.

O mesmo profesor/a tamén deberá realizar unha autoavaliación do seu traballo segundo os progresos que teñan os seus alumnos/as, e o seu grao de motivación.

10.3.4. Criterios de cualificación:

Valoraranse as seguintes cuestións técnicas:

- Control do ritmo e medida das figuras.
- Grao de dificultade do repertorio.
- Afinación e calidade do son.
- Claridade na dixitación.
- Control das articulacións e golpes de arco.

Valoraranse as seguintes cuestións interpretativas:

- Calidade do son.
- Respeto ós estilos interpretativos, tempos e articulacións das obras.
- Capacidade da realización das diferentes dinámicas
- Capacidade iterpretativa e de adaptación na práctica musical de grupo.

Para a cuantificación empregarase o seguinte baremo:

9 – 10 Interpretación realizada con seguridade técnica e autoridade musical. Excelente precisión e fluidez na interpretación. Realización musical de tódolos detalles escritos na partitura. Excelente afinación. Excelente produción, flexibilidade e proxección do son. Tempo musicalmente convincente e mantido. Sentido instintivo e comunicativo da interpretación.

7 – 8 Precisión e fluidez xeral na interpretación. Atención aos detalles escritos na partitura. Boa calidade, flexibilidade e proxección do son. Tempo axeitado e mantido. Correcto uso do fraseo, das dinámicas e da articulación. Sentido comunicativo da interpretación.

5 – 6 Seguridade global dentro dun tempo axeitado e ben mantido. Tecnicamente axeitado. Limitacións no uso de recursos musicais. Calidade, flexibilidade e proxección do son aceptable. Evidencia dunha coidadosa preparación.

4 Xusto por debaixo do nivel aceptable de precisión en xeral. Erros na afinación e no ritmo. Son pobre, con flexibilidade limitadas e ausencia de expresión. Algúns tropezos ou interrupcións. Falta de fraseo, dinámica e articulación. Tempo non axeitado ou non mantido. Estilo non apropiado. Evidencia na falta de preparación.

2 – 3 Serias dificultades coas notas e/ou o ritmo. Ausencia de detalles musicais. Seria falta de control no son. Soamente algúns pasaxes dominados. Incapaz de continuar sen erros máis dunha breve parte. Tecnicamente non axeitado.

1 Non presenta traballo algún.

10.4. Medidas de recuperación:

De acordo coa normativa do centro os/as alumnos/as que superen tres faltas por avaliación nas materias cun tempo lectivo dunha hora como no caso da materia violín, poderán verse privados do dereito á avaliación continua, sendo o procedemento substitutorio de avaliación a realización dunha proba específica que terá lugar antes da avaliación final. A devandita proba, para a que será convocado/a previamente, versará sobre os contidos establecidos na presente programación correspondentes ao seu curso.

10.4.1. Procedementos de recuperación ordinarios:

Tratándose de ensino con avaliación continua, o alumnado poderá recuperar cada avaliación acadando os contidos mínimos establecidos nesta programación para a seguinte avaliación.

10.4.2. Probas extraordinarias de xuño:

Para superar as probas de cada curso, o alumnado deberá superar os contidos mínimos esixibles establecidos na presente programación, seguindo as indicacións da proposta de actividades de recuperación presentes no informe de avaliación negativa que lle será entregado polo profesor/a no mes de maio.

10.5. Recursos didácticos:

Técnica:

- Sistema de escalas e arpejos _____ Armando Toledo
- Sistema de escalas _____ Grigorian
- O sistema de escalas _____ C.Flesch
- Escalas e arpejos _____ Sevcik
- Contemporary violín technique _____ Galamian
- Vartan Manoogian :
 - . *cambios de posición*
 - . *estudo de terceiras*
 - . *estudo de sextas*
 - . *estudo dos modos.*
- Outras de similar dificuldade...

Estudos:

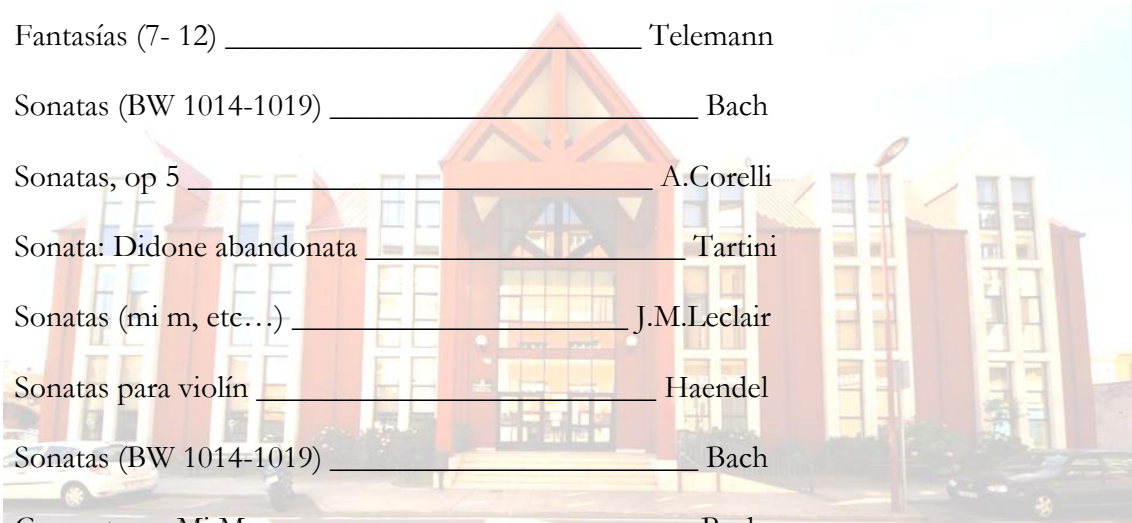
- Estudos, op 36 (13 – 36) _____ Kayser
- 42 estudos _____ Kreutzer
- Estudos, op 73 _____ Ch.Dancla
- Estudos op 37 _____ Dont
- 24 caprichos _____ Rode
- Estudos brillantes, op 36 (vol I, II) _____ Mazas
- 36 estudos _____ Fiorillo
- Op 2, 7, 8 e 9 _____ Sevcik
- Mecanismo do arco, op 2 (2ª, 3ª e 4ª parte) _____ Sevcik
- Melodious double stops, vol II _____ Josephine Trott

- Estudos de doubles cordas _____ Polo
- Introducing the positions, vol II _____ H.Whistler
- Preparing for Kreutzer, vol II _____ H.Whistler
- Escuela técnica de violín _____ Schradieck
- Specimen sight-reading tests (grades 5-8)
- Outros de similar dificuldade...

Pezas:

Repertorio barroco:

- Fantasías (7- 12) _____ Telemann
- Sonatas (BW 1014-1019) _____ Bach
- Sonatas, op 5 _____ A.Corelli
- Sonata: Didone abandonata _____ Tartini
- Sonatas (mi m, etc...) _____ J.M.Leclair
- Sonatas para violín _____ Haendel
- Sonatas (BW 1014-1019) _____ Bach
- Concerto en Mi M _____ Bach
- Concerto en La m para 2 violins _____ Bach
- Sonata en Sol m (suzuki vol VIII) _____ John Eccles

Repertorio clásico:

- Rondó en Do K.373 _____ Mozart
- 3 duetos op.5 _____ Boccherini
- Sonatas _____ Haydn
- Sonatinas, op 137 _____ Schubert
- Concerto en “estilo de Haydn” _____ H. Millies
- Concerto nº2, K 211 _____ Mozart
- Concerto en Sol M _____ Haydn
- Concerto en Sol M, nº23 _____ Viotti

Repertorio romántico:

- Meditación de Thais _____ J. Massenet
- Liebeslied _____ Kreisler
- “Leyenda” o “Dos mazurkas”, op 19 _____ Wieniawski
- Allegro brillante _____ Ten Have
- Sonatina, op 100 _____ Dvorak
- Sólitos de violín _____ Ch. Dancla

Repertorio do Século XX e español:

- Playera _____ Sarasate
- Romanza _____ Granados
- Czardas _____ V. Monti
- Sis soners _____ E.Toldrá

Otras colecciones:

- Sólitos for young violinist (vol V, VI) _____ Barber

Otras de similar dificultad...

11. SECUENCIACIÓN DO CURSO: 4º DO GRAO PROFESIONAL

11.1. Obxectivos:

- Manter hábitos de estudo que permitan desenvolver capacidades técnico-artísticas, aplicando progresivamente e con autonomía os coñecementos musicais, valorando o propio rendemento e o tempo empregado no estudo. Control da afinación e da calidade do son.
- Continuar o desenvolvemento técnico-artístico do instrumento.
- Conseguir unha adecuada interpretación das obras segundo o estilo ó que pertencen, e interpretar repertorio solístico e de conxunto que comprendan obras representativas das distintas épocas e estilos. Iniciar a aplicación dos coñecementos harmónicos, formais e históricos na busca de unha interpretación artística de calidade.
- Adquirir o autocontrol necesario a través da experiencia de tocar en público coma solista en conxunto, fomentando a memorización das obras.
- Estudar con criterio, secuenciando o estudo para resolver problemas técnicos e musicais con tempo e esforzo.
- Fomentar o hábito de escoitar música para adquirir progresivamente criterios interpretativos. Fomentar a lectura a 1ª vista.

11.2. Contidos:

- Aplicación dos contidos acadados ata o momento.
- Traballo sobre a calidade do son, tendo en conta o peso, a velocidade e punto de contacto, e os distintos tipos de vibrato. Fraseo, afinación e dinámica.
- Escalas en 3 oitavas con dobres cordas. Acordes de 3 e 4 notas. Escalas en posición fixa sobre unha corda.
- Aplicación de distintos patróns rítmicos, articulacións e iniciación a golpes de arco vistuosísticos, ricochet, arco viotti, staccato volante, etc.... Exercicios con harmónicos naturais e artificiais.
- Audicións comparadas de diferentes estilos e intérpretes. Traballo das obras de repertorio propostas para este curso.

Temporalización:

1ª avaliación:

Traballo sobre a calidade do son, tendo en conta o peso, a velocidade e punto de contacto, e os distintos tipos de vibrato. Aplicación nos contidos do curso.

Escalas en posición fixa, sobre unha corda, en tres oitavas, etc.. Arpexos. Dobres cordas con 3ª, 6ª e 8ªs. Acordes de tres e catro notas.

Iniciación a golpes e arco virtuosísticos, ricochet, arco Viotti, de staccato volante e a corda, etc.

Traballo da memorización e da lectura a 1ª vista.

Traballo nas obras e estudos do repertorio propostas para este curso interpretando unha delas de memoria (escala + 3 pezas a escoller entre obras e estudos).

2ª avaliación:

Aplicación de diversos patróns rítmicos, articulacións e diferentes golpes de arco. Exercicios con harmónicos naturais e artificiais.

Traballo do fraseo tendo en conta os diferentes estilos, a harmonía, a agóxica e a dinámica. Continuación do adestramento da memoria e da lectura a 1ª vista.

Aumento progresivo da velocidade na realización de escalas e dobres cordas.

Traballo nas obras e estudos do repertorio propostas para este curso interpretando unha delas de memoria (escala + 2 pezas a escoller entre estudos e obras).

3ª avaliación:

Audicións comparadas de obras de diferentes estilos e diferentes intérpretes para analizar de maneira crítica as características das diferentes versións.

Aplicación de golpes de arco complexos ó estudo das escalas, tales como ricochet ou staccato volante.

Refinamento do traballo das obras e estudos do repertorio propostas para este curso, así como análise autocrítico dos resultados obtidos na súa interpretación.

Traballo nas obras e estudos do repertorio propostos para este curso interpretando unha delas de memoria (escala + 1 obra + concerto).

11.3. Avaliación:

Aspectos xerais: a avaliación será continua e global. Avaliaranse non só conceptos (neste caso “cómo se toca”) senón tamén procedementos (“cómo se estuda”) e actitudes (intereses, motivación e modo en que o alumnado se achega á música). Realizarase a avaliación en diferentes momentos do curso mediante a avaliación inicial, formativa e sumativa.

Avaliación Inicial: Deberemos ter en conta os coñecementos previos do alumnado para que a aprendizaxe sexa significativa e se guíe por criterios constructivistas.

Avaliación formativa: É necesario avaliar de forma continua os progresos do alumnado para poder corrixir sobre a marcha e para que o proceso de ensinanza-aprendizaxe sexa máis coherente. Esta avaliación é en realidade a que lle dá o sentido de continuidade á avaliación.

Avaliación sumativa: Aparte das anteriores avaliacións é moi importante que o alumnado se vaia acostumando a ter probas periódicas, audicións, para ver o grao de cumprimento dos obxectivos propostos para o curso.

11.3.1. Criterios de avaliación:

Os criterios xerais de avaliación son os seguintes:

Traballo persoal diario: A observación sistemática clase a clase e o primeiro e mellor procedemento para acadar información fiable acerca do progreso do alumnado. As conclusións serán recollidas no caderno de aula.

Caderno de actividades do alumno: A información recollida polo alumnado tamén é un procedemento directo de comprobalo grao de comprensión e captación dos coñecementos por parte do alumno e preparación da práctica na casa.

Traballos en grupo: Traballo en cooperación cos outros: acepta e ofrece apoio. Respecto cara as ideas dos demais. Desenvolvemento do traballo co/a pianista acompañante.

Actitudes cara a materia e o traballo en grupo: Curiosidade e creatividade. Constancia e flexibilidade. Reflexión sobre as súas ideas e actuacións, revisando e analizando e explicando.

Probas prácticas: Ademais de valorar os coñecementos do alumno/a, axuda a comprobar como se desenvolve o alumnado nunha situación na cal pode haber oíntes, xa sexa como público ou como tribunal.

No caso concreto do ensino do violín, a observación e audición directa serán os elementos fundamentais do proceso avaliador. A análise do traballo realizado polo alumnado, o seu progreso, o seu sistema de estudo e aproveitamento, o seu interese, revelará a eficacia tanto do seu traballo como o do profesor/a.

Criterios de avaliación específicos do curso:

- Coñecer o instrumento e o arco: especialmente, historia e mantemento.
- Mostrar un grao de asimilación de conceptos técnicos, tanto do brazo dereito: Suxeición, conducción, golpes de arco á corda e saltados, acordes, etc., así como da man esquerda: articulación, cambios de posición, vibrato, desenvolvemento das dobres cordas etc., así como a coordinación de ambos brazos.
- Ter unha postura corporal que permita unha correcta colocación do instrumento e favoreza os movementos e coordinación de ambos brazos.
- Interpretar un repertorio que inclúa estudos, obras para solo, concertos, sonatas etc., empregando a técnica adquirida e os criterios estéticos aprendidos. Memorización e interpretación en público de ditas pezas.
- Amosar en cada clase a capacidade de aprendizaxe progresivo e os hábitos de estudio adquiridos, así como unha maior autonomía na resolución de problemas técnicos e interpretativos. Amosar un bo comportamento na clase, asistencia, e interese na materia.
- Tocar escalas en tres oitavas ligando mínimo doce notas por arco e arpexios ligados nove por arco, e as dobres cordas das mesmas (terceiras, sextas e oitavas) ligando mínimo catro notas por arco. Escalas na mesma corda.

11.3.2. Mínimos exisibles:

- Tres escalas e arpexios en 3 oitavas con dobres cordas.
- Catro estudos.
- Dúas obras de diferente dificultade (unha delas serán 2 movementos das sonatas e partitas de J. S. Bach).
- Un concerto.
- Lectura a 1ª vista en cada avaliación.
- Unha audición pública como mínimo.
- Tres audicións técnicas co profesor/a e cos pertencentes ó mesmo departamento.

11.3.3. Procedementos e ferramentas de avaliación:

Conceptos xerais: O proceso de avaliación comporta a realización de probas específicas, pero sobre todo, unha observación das actividades cotiás, que se realizan ao longo do curso para detectar problemas e establecer medidas para solucionarlos. É fundamental valorar tanto os procedementos, como as actitudes, así como o conceptos que se van adquirindo. No desenvolvemento de capacidades e habilidades musicais os procesos de precisión, calidade sonora, capacidade de comprensión formal e gusto pola interpretación ben feita van implícitas a valoración do propio traballo individual e o desenvolvemento da propia responsabilidade persoal.

Realizarase unha avaliación inicial ó principio do curso para planificar o traballo que debe realizar cada alumno. A avaliación será continua durante todo o curso. O procedemento de avaliación continúa realizarase por un lado, nas clases semanais de aula. Para tal fin o profesorado da materia empregará un método de observación sistemática do alumnado, o cal permitirá un seguimento do seu progreso e destrezas. Tamén se incluírá neste proceso as clases colectivas, audicións, concertos, e probas técnicas específicas que teñan lugar durante o curso. Para a avaliación dos obxectivos acadados e contidos asimilados, o profesorado dispón dun modelo de ficha de avaliación do alumnado anexa a esta programación.

O mesmo profesor/a tamén deberá realizar unha autoavaliación do seu traballo segundo os progresos que teñan os seus alumnos/as, e o seu grao de motivación.

11.3.4. Criterios de cualificación:

Valoraranse as seguintes cuestións técnicas:

- Control do ritmo e medida das figuras.
- Grao de dificultade do repertorio.
- Afinación e calidade do son.
- Claridade na dixitación.
- Control das articulacións e golpes de arco.

Valoraranse as seguintes cuestións interpretativas:

- Calidade do son.
- Respeto ós estilos interpretativos, tempos e articulacións das obras.
- Capacidade da realización das diferentes dinámicas
- Capacidade iterpretativa e de adaptación na práctica musical de grupo.

Para a cuantificación empregarase o seguinte baremo:

9 – 10 Interpretación realizada con seguridade técnica e autoridade musical. Excelente precisión e fluidez na interpretación. Realización musical de tódolos detalles escritos na partitura. Excelente afinación. Excelente produción, flexibilidade e proxección do son. Tempo musicalmente convincente e mantido. Sentido instintivo e comunicativo da interpretación.

7 – 8 Precisión e fluidez xeral na interpretación. Atención aos detalles escritos na partitura. Boa calidade, flexibilidade e proxección do son. Tempo axeitado e mantido. Correcto uso do fraseo, das dinámicas e da articulación. Sentido comunicativo da interpretación.

5 – 6 Seguridade global dentro dun tempo axeitado e ben mantido. Tecnicamente axeitado. Limitacións no uso de recursos musicais. Calidade, flexibilidade e proxección do son aceptable. Evidencia dunha coidadosa preparación.

4 Xusto por debaixo do nivel aceptable de precisión en xeral. Erros na afinación e no ritmo. Son pobre, con flexibilidade limitadas e ausencia de expresión. Algúns tropezos ou interrupcións. Falta de fraseo, dinámica e articulación. Tempo non axeitado ou non mantido. Estilo non apropiado. Evidencia na falta de preparación.

2 – 3 Serias dificultades coas notas e/ou o ritmo. Ausencia de detalles musicais. Seria falta de control no son. Soamente algúns pasaxes dominados. Incapaz de continuar sen erros máis dunha breve parte. Tecnicamente non axeitado.

1 Non presenta traballo algún.

11.4. Medidas de recuperación

De acordo coa normativa do centro os/as alumnos/as que superen tres faltas por avaliación nas materias cun tempo lectivo dunha hora como no caso da materia violín, poderán verse privados do dereito á avaliación continua, sendo o procedemento substitutorio de avaliación a realización dunha proba específica que terá lugar antes da avaliación final. A devandita proba, para a que será convocado/a previamente, versará sobre os contidos establecidos na presente programación correspondentes ao seu curso.

11.4.1. Procedementos de recuperación ordinarios: Tratándose de ensino con avaliación continua, o alumnado poderá recuperar cada avaliación acadando os contidos mínimos establecidos nesta programación para a seguinte avaliación.

11.4.2. Probas extraordinarias de xuño:

Para superar as probas de cada curso, o alumnado deberá superar os contidos mínimos esixibles establecidos na presente programación, seguindo as indicacións da proposta de actividades de recuperación presentes no informe de avaliación negativa que lle será entregado polo profesor/a no mes de maio.

11.5. Recursos didácticos:

Técnica:

- Sistema de escalas e arpejos vol II _____ A.Toledo
- Sistema de escalas _____ Grigorian
- O sistema de escalas _____ C.Flesch
- Escalas e arpejos _____ Sevcik
- Contemporary violin technique _____ I.Galamian
- Vartan Manoogian :
 - . *cambios de posición*
 - . *estudo de terceiras*
 - . *estudo de sextas*
 - . *estudo dos modos.*
- Outros de similar dificuldade...

Estudos:

- 42 estudos _____ Kreutzer
- Estudos, op 73 _____ Ch.Dancla
- 36 estudos _____ Fiorillo
- 24 caprichos _____ Rode
- Estudos brillantes, op 36 _____ Mazas
- Estudos op 37 _____ Dont
- Op 2, op 7, op 8 e op 9 _____ Sevcik
- Escuela técnica do violin _____ Schradieck
- Estudos de dobres cordas _____ Polo
- Specimen sight-reading tests (grades 5-8)
- Outros de similar dificuldade...

Pezas:

Repertorio barroco:

- Fantasías (1 - 6) _____ Telemann
- Primavera (4 estacións) _____ Vivaldi
- Sonatas e partitas _____ Bach
- Sonata op 2, nº6 _____ Veracini
- Sonatinas para violín e piano _____ Tartini
- Concerto nº23 (1º mov.) _____ Telemann

Repertorio clásico:

- Adagio en Mi _____ Mozart
- Rondó en Do M _____ Mozart
- Sonatas (k 301, 304, 305) _____ Mozart
- Sonatinas op 137 _____ Schubert
- Fantasías _____ Schubert
- Concerto en Do M _____ Haydn
- Concerto nº23 _____ Viotti

Repertorio romántico:

- Kol Nidrei _____ Bruch
- Romanza en Fa _____ Beethoven
- Lenda op 17 _____ Wieniawski
- Siciliana e rigaudon _____ Kreisler
- Romantische Stüke, op.75 _____ Dvorak
- Sonata en Fa, op 8, nº1 _____ Grieg

- Variacións en re m _____ Beriot
- Escenas de ballet, concerto nº7, op 76 _____ Beriot
- Escenas de ballet, concerto nº9, op 104 _____ Beriot
- Solos de concerto _____ Ch.Dancla
- Concerto nº2 en Re m, op 2 _____ Spohr
- Concertos nº 2 e nº3 _____ Accolay
- Concertos nº1, 7, 8, 11 _____ Rode
- Concerto nº19, en Re m _____ Kreutzer

Repertorio século XX e español:

- Romanza _____ Granados
- Playera _____ Sarasate
- Sis Soners: Sonetí de la Rosada _____ E. Toldrá
- Sis Soners: La font _____ E. Toldrá

Outras coleccións:

- Sólос for young violinist (vol V, VI) _____ Barber
- Outras de similar dificultade...

12. SECUENCIACIÓN DO CURSO: 5º DO GRAO PROFESIONAL

12.1. Obxectivos:

- Manter hábitos de estudo que permitan desenvolver capacidades técnico-artísticas, aplicando progresivamente e con autonomía os coñecementos musicais, valorando o propio rendemento e o tempo empregado no estudo.
- Continuar o desenvolvemento técnico-artístico do instrumento, tanto do arco como da man esquerda: Articulación, fraseo, dicitación. Controlar permanentemente a afinación e perfeccionar continuamente a calidade sonora.
- Interpretar un repertorio solístico e de conxunto que inclúa obras representativas de diferentes épocas e estilos de unha dificultade axeitada ao nivel.
- Iniciar a aplicación dos coñecementos harmónicos, formais, históricos estéticos na busca dunha interpretación artística de calidade.
- Adquirir cada vez un maior autocontrol necesario a través da experiencia de tocar en público como solista e en conxunto, fomentando a memorización do repertorio. Continuar a desenvolvela capacidade da lectura a primeira vista.
- Fomentalo hábito de escoitar música para adquirir progresivamente criterios interpretativos. Estudar con criterio, secuenciando o estudo para resolver problemas técnicos e musicais con tempo e esforzo.
- Afondar no dominio das capacidades expresivas do instrumento, tanto a nivel tímbrico coma técnico, buscando dentro das características interpretativas das obras o descubrimento das capacidades expresivas e individuais de cada alumno.

12.2. Contidos:

- Traballo sobre a calidade do son. tendo en conta o peso, a velocidade e punto de contacto. Empregar o vibrato con bo gusto nos estudos e nas obras.
- Aplicación dos contidos acadados ata o momento. Buscar un grao de asimilación dos conceptos técnicos, tanto do brazo dereito coma da man esquerda, e a coordinación entre ambos brazos. Demostrar un dominio práctico das diferentes técnicas estudadas no repertorio a interpretar.
- Escalas en 3 oitavas con dobres cordas. Escalas na mesma corda. Acordes de 3 e 4 notas. Exercicios con harmónicos naturais e artificiais. Iniciación as escalas con harmónicos artificiais.
- Aplicación de distintos patróns rítmicos, articulacións e iniciación a golpes de arco vistuosísticos, ricochet, arco viotti, staccato volante, etc....

- Amosar unha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos propios do curso. Traballo analítico do fraseo tendo en conta os diferentes estilos, a harmonía, a agónica, etc...
- Memorizar practicamente a totalidade do repertorio, e interpretar pezas de memoria en público. Audicións comparadas de diferentes estilos e intérpretes. Continuación da lectura a 1ª vista.
- Iniciación á polifonía no instrumento. A escoita polifónica e a condución das diferentes voces.

Temporalización:

1ª avaliación:

Traballo sobre a calidade do son, tendo en conta o peso, a velocidade e punto de contacto, e os distintos tipos de vibrato. Aplicación dos contidos do curso. Aplicación das posibilidades sonoras e expresivas no contexto musical, estético, formal e histórico das obras interpretadas.

Escalas e arpexios en tres oitavas, escalas modais. Escalas en dobres cordas con 3ª, 6ª e 8ªs. Iniciación as escalas en 4 oitavas. Iniciación as 10ªs. Desenvolvemento da técnica dos acordes nas dúas mans. Traballo das obras e estudos do repertorio propostos para este curso (escala + 2 pezas a escoller entre estudos ou obras).

2ª avaliación:

Aplicación de diversos patróns rítmicos, articulacións e diferentes golpes de arco dentro das escalas. Exercicios con harmónicos naturais e artificiais. Iniciación as escalas con harmónicos artificiais. Desenvolvemento dos golpes e arco virtuosísticos, ricochet, arco Viotti, de staccato volante e a corda, etc.. Traballo analítico do fraseo tendo en conta os diferentes estilos, a harmonía, a agónica, etc.. Traballo das obras e estudos do repertorio propostos para este curso (escala + 2 pezas a escoller entre estudos ou obras).

3ª avaliación:

Audicións comparadas de obras de diferentes estilos e diferentes intérpretes para analizar de maneira crítica as características das diferentes versións. Iniciación á polifonía no instrumento. A escoita polifónica e a condución das diferentes voces. Afondamento nos principios de autopercepción, sensación corporal, auto escoita, e autoanálise a hora de lograr unha cada vez maior autonomía no estudo. Aplicación dos devanditos principios ó estudo das obras e estudos do curso. Continuación do adestramento da memoria e da lectura a 1ª vista. Traballo das obras e estudos do repertorio propostos para este curso (escala + Concerto).

12.3. Avaliación:

Aspectos xerais: a avaliación será continua e global. Avaliaranse non só conceptos (neste caso “cómo se toca”) senón tamén procedementos (“cómo se estuda”) e actitudes (intereses, motivación e modo en que o alumno se achega á música). Realizarase a avaliación en diferentes momentos do curso mediante a avaliación inicial, formativa e sumativa.

Avaliación Inicial: Deberemos ter en conta os coñecementos previos do alumnado para que a aprendizaxe sexa significativa e se guíe por criterios constructivistas.

Avaliación formativa: É necesario avaliar de forma continua os progresos do alumnado para poder corrixir sobre a marcha e para que o proceso de ensinanza-aprendizaxe sexa máis coherente. Esta avaliación é en realidade a que lle dá o sentido de continuidade á avaliación.

Avaliación sumativa: Aparte das anteriores avaliacións é moi importante que o alumnado se vaia acostumando a ter probas periódicas, audicións, para ver o grao de cumprimento dos obxectivos propostos para o curso.

12.3.1. Criterios de avaliación:

Os criterios xerais de avaliación son os seguintes:

Traballo persoal diario: A observación sistemática clase a clase e o primeiro e mellor procedemento para acadar información fiable acerca do progreso do alumnado. As conclusións serán recollidas no caderno de aula.

Caderno de actividades do alumnado: A información recollida polo alumnado tamén é un procedemento directo de comprobalo grao de comprensión e captación dos coñecementos por parte do alumnado e preparación da práctica na casa.

Traballos en grupo: Traballo en cooperación cos outros: acepta e ofrece apoio. Respecto cara as ideas dos demais. Desenvolvemento do traballo co/a pianista acompañante.

Actitudes cara a materia e o traballo en grupo: Curiosidade e creatividade. Constancia e flexibilidade. Reflexión sobre as súas ideas e actuacións, revisando e analizando e explicando.

Probas prácticas: Ademais de valorar os coñecementos do alumno/a, axuda a comprobar como se desenvolve o alumnado nunha situación na cal pode haber oíntes, xa sexa como público ou como tribunal.

No caso concreto do ensino do violín, a observación e audición directa serán os elementos fundamentais do proceso avaliador. A análise do traballo realizado polo alumnado, o seu progreso, o seu sistema de estudo e aproveitamento, o seu interese, revelará a eficacia tanto do seu traballo como o do profesor/a.

Criterios de avaliación específicos do curso:

- Coñecelo instrumento e o arco aplicando os coñecementos de funcionamento do instrumento e mantendo o instrumento en condicións. Coñecela historia e evolución do violín, e as causas histórico-culturais que deron lugar a esta evolución.
- Amosar un grao de asimilación dos conceptos técnicos, tanto do brazo dereito: Suxeición, condución, golpes de arco á corda e saltados, acordes, etc., así como da man esquerda: articulación, cambios de posición, vibrato, desenvolvemento das dobres cordas etc., así como a coordinación de ambos brazos acorde os contidos tratados en cada curso.
- Demostrar un dominio práctico das diferentes técnicas no repertorio estudado. Amosar unha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos propios do seu curso.
- Tocar escalas en tres oitavas ligando mínimo 24 notas por arco e arpexios ligados de nove por arco, e as dobres cordas das mesmas (terceiras, sextas e oitavas) ligando mínimo catro notas por arco. Comezo de escalas de catro oitavas.
- Demostrar sensibilidade na afinación e na calidade do son. Saber empregar o vibrato con variedade e bo gusto en estudos e obras. Interpretar un repertorio que inclúa estudos e obras para solista o con acompañamento de piano, empregando a técnica e os criterios estéticos adquiridos. Memorizar a práctica totalidade do repertorio, e interpretar pezas de memoria en público.
- Amosar en cada clase a capacidade de aprendizaxe progresivo e os hábitos de estudo adquiridos. Tocar exercicios de lectura a vista conforme aos niveis propios do curso. Amosar un bo comportamento na clase, asistencia, e interese na materia.

12.3.2. Mínimos exisibles:

- Tres escalas e arpexios en 3 oitavas con dobres cordas.
- Dous estudos.
- Dúas obras de diferente dificultade (unha delas serán 2 movementos das Sonatas e Partitas de J. S. Bach ou Pasacaglia de Biber)
- Un concerto.
- Lectura a 1ª vista en cada avaliación.
- Unha audición pública como mínimo.
- Tres audicións técnicas co profesor/a e cos pertencentes ó mesmo departamento.

12.3.3. Procedementos e ferramentas de avaliación:

Conceptos xerais: O proceso de avaliación comporta a realización de probas específicas, pero sobre todo, unha observación das actividades cotiás, que se realizan ao longo do curso para detectar problemas e establecer medidas para solucionarlos. É fundamental valorar tanto os procedementos, como as actitudes, así como o conceptos que se van adquirindo. No desenvolvemento de capacidades e habilidades musicais os procesos de precisión, calidade sonora, capacidade de comprensión formal e gusto pola interpretación ben feita van implícitas a valoración do propio traballo individual e o desenvolvemento da propia responsabilidade persoal.

Realizarase unha avaliación inicial ó principio do curso para planificar o traballo que debe realizar cada alumno. A avaliación será continua durante todo o curso. O procedemento de avaliación continúa realizarase por un lado, nas clases semanais de aula. Para tal fin o profesorado da materia empregará un método de observación sistemática do alumnado, o cal permitirá un seguimento do seu progreso e destrezas. Tamén se incluírá neste proceso as clases colectivas, audicións, concertos, e probas técnicas específicas que teñan lugar durante o curso. Para a avaliación dos obxectivos acadados e contidos asimilados, o profesorado dispón dun modelo de ficha de avaliación do alumnado anexa a esta programación.

O mesmo profesorado tamén deberá realizar unha autoavaliación do seu traballo segundo os progresos que teñan os seus alumnos/as, e o seu grao de motivación.

12.3.4. Criterios de cualificación:

Valoraranse as seguintes cuestións técnicas:

- Control do ritmo e medida das figuras.
- Grao de dificultade do repertorio.
- Afinación e calidade do son.
- Claridade na dixitación.
- Control das articulacións e golpes de arco.

Valoraranse as seguintes cuestións interpretativas:

- Calidade do son.
- Respeto ós estilos interpretativos, tempos e articulacións das obras.
- Capacidade da realización das diferentes dinámicas
- Capacidade iterpretativa e de adaptación na práctica musical de grupo.

Para a cuantificación empregarase o seguinte baremo:

9 – 10 Interpretación realizada con seguridade técnica e autoridade musical. Excelente precisión e fluidez na interpretación. Realización musical de tódolos detalles escritos na partitura. Excelente afinación. Excelente produción, flexibilidade e proxección do son. Tempo musicalmente convincente e mantido. Sentido instintivo e comunicativo da interpretación.

7 – 8 Precisión e fluidez xeral na interpretación. Atención aos detalles escritos na partitura. Boa calidade, flexibilidade e proxección do son. Tempo axeitado e mantido. Correcto uso do fraseo, das dinámicas e da articulación. Sentido comunicativo da interpretación.

5 – 6 Seguridade global dentro dun tempo axeitado e ben mantido. Tecnicamente axeitado. Limitacións no uso de recursos musicais. Calidade, flexibilidade e proxección do son aceptable. Evidencia dunha coidadosa preparación.

4 Xusto por debaixo do nivel aceptable de precisión en xeral. Erros na afinación e no ritmo. Son pobre, con flexibilidade limitadas e ausencia de expresión. Algúns tropezos ou interrupcións. Falta de fraseo, dinámica e articulación. Tempo non axeitado ou non mantido. Estilo non apropiado. Evidencia na falta de preparación.

2 – 3 Serias dificultades coas notas e/ou o ritmo. Ausencia de detalles musicais. Seria falta de control no son. Soamente algúns pasaxes dominados. Incapaz de continuar sen erros máis dunha breve parte. Tecnicamente non axeitado.

1 Non presenta traballo algún.

12.4. Medidas de recuperación

De acordo coa normativa do centro os/as alumnos/as que superen tres faltas por avaliación nas materias cun tempo lectivo dunha hora como no caso da materia violín, poderán verse privados do dereito á avaliación continua, sendo o procedemento substitutorio de avaliación a realización dunha proba específica que terá lugar antes da avaliación final. A devandita proba, para a que será convocado/a previamente, versará sobre os contidos establecidos na presente programación correspondentes ao seu curso.

12.4.1. Procedementos de recuperación ordinarios: Tratándose de ensino con avaliación continua, o alumnado poderá recuperar cada avaliación acadando os contidos mínimos establecidos nesta programación para a seguinte avaliación.

12.4.2. Probas extraordinarias de xuño:

Para superar as probas de cada curso, o alumnado deberá superar os contidos mínimos esixibles establecidos na presente programación, seguindo as indicacións da proposta de actividades de recuperación presentes no informe de avaliación negativa que lle será entregado polo profesor/a no mes de maio.

12.5. Recursos didácticos:

Técnica:

- Sistema de escalas _____ Grigorian
- Sistema de escalas _____ A.Toledo
- O sistema de escalas _____ C.Flesch
- Escalas e arpexios _____ Sevcik
- Contemporary violin technique _____ I.Galamian
- Vartan Manoogian :
 - . estudo de terceiras
 - . estudo de sextas
 - . estudo dos modos.
- Outros de similar dificuldade...

Estudos:

- 42 estudos (35, 38, 39, 40, 41, 42) _____ Kreutzer
- 36 estudos _____ Fiorillo
- 20 brilliant and characteristic studies, op 73 _____ Dancla
- Estudos, op 35 (2, 3, 5, 6, 9, 13) _____ Dont
- 24 Caprichos (18-24) _____ Rode
- Estudos brillantes, op 36 _____ Mazas
- Op 2, op 7, op 8 e op 9 _____ Sevcik
- Escola técnica da man esquerda _____ Schradieck
- “Orchestral excerpts” _____ J.Gingold
- 24 matinées (2, 4 e 8) _____ Gaviniés
- Outros de similar dificuldade...

Pezas:

Repertorio barroco:

- Pasacaglia _____ H.I.V.Biber
- Chacona _____ T.Vitali
- Sonata: El trino del diablo _____ Tartini
- Sonatas _____ Leclair
- Sonatas _____ Geminiani
- “Verán” das catro estacións _____ Vivaldi
- Fantasías (1-6) _____ Telemann
- Sonatas e partitas _____ Bach

Repertorio clásico:

- Adagio en Mi M _____ Mozart
- Rondó en Do M _____ Mozart
- Sonatas _____ Mozart
- Concertos 1 e 3 _____ Mozart
- Concerto nº22, en La m _____ Viotti

Repertorio romántico:

- Variacións dun tema de Corelli _____ Kreisler
- Preludio e allegro en estilo de Pugnani _____ Kreisler
- Schön Rosmarin _____ Kreisler
- Liebesfreud _____ Kreisler
- Romanza en Sol M ou Fa M _____ Beethoven
- Lenda _____ Wieniawski

- Obertasse, Mazurkas _____ Wieniawski
- Romance op 11 _____ Dvorak
- Sonatas nº1 e 5 _____ Beethoven
- Escena de ballet, nº2 , op 100 _____ Beriot
- Concerto nº13, en Re _____ Kreutzer
- Concertos nº6, 7 e 9 _____ Rode
- Concerto nº9 op 55, nº2 op.2 _____ Spohr

Repertorio século XX e español:

- Danzas rumanas _____ Bartok
- Nigun _____ Bloch
- Suite popular española _____ Falla
- Danza de “La vida breve” _____ Falla
- Tango _____ Albéniz-Kreisler
- Romanza Andaluza _____ Sarasate
- Malagueña op 21, nº1 _____ Sarasate
- Introducción y Tarantela _____ Sarasate
- Obras varias _____ Quiroga
- Concerto en Do, op 48 _____ Kabalevski

Outras de similar dificultade...

13. SECUENCIACIÓN DO CURSO: 6º DO GRAO PROFESIONAL

13.1. Obxectivos:

- Desenvolver unha maior capacidade de estudo que permitan un maior control das capacidades técnico-artísticas, aplicando progresivamente e con autonomía os novos coñecementos musicais, valorando o propio rendemento e o tempo empregado no estudo.
- Continuar o desenvolvemento técnico-artístico do instrumento, tanto do arco cos golpes de arco virtuosísticos, como da man esquerda: Articulación, fraseo, dicitación, dobres cordas, desmangues, etc...
- Desenvolvela capacidade de aplicar unha dicitación propia e arqueo, seguindo as normas e patróns estéticos adecuados. Controlar permanentemente a afinación e perfeccionar continuamente a calidade sonora.
- Interpretar un repertorio solístico e de conxunto que inclúa obras representativas de diferentes épocas e estilos de unha dificultade axeitada ao nivel. Afondar na aplicación dos coñecementos harmónicos, formais, históricos e estéticos, na busca dunha interpretación artística de calidade.
- Adquirir cada vez un maior autocontrol necesario a través da experiencia de tocar en público como solista e en conxunto, fomentando a memorización do repertorio.
- Continuar a desenvolver a capacidade da lectura a primeira vista cada vez a un maior nivel. Continuar co hábito de escoitar música para afondar nos criterios interpretativos, e aplicalos novos coñecementos históricos, formais e estéticos na análise das obras estudadas.
- Afondar no dominio das capacidades expresivas do instrumento, tanto a nivel tímbrico coma técnico, buscando dentro das características interpretativas das obras o descubrimento das capacidades expresivas e individuais de cada alumno na propia interpretación das obras.
- Adquirilo coñecemento da historia e evolución do violín asociado aos cambios históricos culturais que motivaron dita evolución.

13.2. Contidos:

- Traballo sobre a calidade do son, tendo en conta o peso, a velocidade e punto de contacto, e os distintos tipos de vibrato. Aplicación das posibilidades sonoras e expresivas no contexto musical, estético, formal e histórico das obras interpretadas.
- Escalas e arpexos en tres oitavas, escalas modais. Escalas en 4 oitavas. Escalas en dobres cordas con 3ª, 6ª e 8ªs. Iniciación as 10ªs. Desenvolvemento dos acordes con extensións, arpexados, invertidos, etc. Afondamento na execución dos golpes e arco virtuosísticos. Aplicación de diversos patróns rítmicos, articulacións e diferentes golpes de arco dentro das escalas. Exercicios con harmónicos naturais e artificiais. Escalas con harmónicos artificiais.
- Traballo analítico do fraseo tendo en conta os diferentes estilos, a harmonía, a agónica, etc... Continuación do adestramento da memoria e da lectura a vista. Relación entre os aspectos formais e harmónicos coa memorización.
- Audicións comparadas de obras de diferentes estilos e diferentes intérpretes para analizar de maneira crítica as características das diferentes versións, analizando a estrutura formal e harmónica da obra.
- Desenvolvemento da polifonía no instrumento. Aplicación da escoita polifónica e da condución das diferentes voces.
- Traballo das obras de repertorio propostas para este curso. Afondamento nos principios de auto-percepción, sensación corporal, auto escoita, e autoanálise a hora de lograr unha cada vez maior autonomía no estudo.

Temporalización:

1ª avaliación:

Desenvolvemento da polifonía no instrumento. Aplicación da escoita polifónica e da condución das diferentes voces. Traballo analítico do fraseo tendo en conta os diferentes estilos, a harmonía, a agónica, etc.. Escalas e arpexios en tres oitavas, escalas modais. Traballo coas escalas en 4 oitavas. Escalas en dobres cordas con 3ª, 6ª e 8ªs. Iniciación as 10ªs. Desenvolvemento dos acordes con extensións, arpexiados, invertidos, etc. Afondamento na execución dos golpes e arco virtuosísticos. Lectura a 1ª vista e memorización. Traballo das obras e estudos do repertorio propostas para este curso.

2ª avaliación:

Traballo sobre a calidade do son, tendo en conta o peso, a velocidade e punto de contacto, e os distintos tipos de vibrato. Aplicación das posibilidades sonoras e expresivas no contexto musical, estético, formal e histórico das obras interpretadas. Aplicación de diversos patróns rítmicos, articulacións e diferentes golpes de arco dentro das escalas... Relación entre os aspectos formais e harmónicos coa memorización. Lectura a 1ª vista. Audicións comparadas de obras de diferentes estilos e diferentes intérpretes para analizar de maneira crítica as características das diferentes versións, analizando a estrutura formal e harmónica da obra. Traballo das obras e estudos do repertorio propostos para este curso.

3ª avaliación:

Estudo das escalas con maior velocidade e có emprego de ritmos irregulares e máis complexos. Exercicios e escalas con harmónicos naturais e artificiais. Continuación do adestramento da memoria e da lectura a vista. Afondamento nos principios de autopercepción, sensación corporal, auto escoita, e autoanálise a hora de lograr unha cada vez maior autonomía no estudo. Aplicación dos devanditos principios á interpretación en público das obras programadas para este curso. Traballo das obras e dos estudos do repertorio propostas para este curso.

13.3. Avaliación:

Aspectos xerais: a avaliación será continua e global. Avaliaranse non só conceptos (neste caso “cómo se toca”) senón tamén procedementos (“cómo se estuda”) e actitudes (intereses, motivación e modo en que o alumno se achega á música). Realizarase a avaliación en diferentes momentos do curso mediante a avaliación inicial, formativa e sumativa.

Avaliación Inicial: Deberemos ter en conta os coñecementos previos do alumnado para que a aprendizaxe sexa significativa e se guíe por criterios constructivistas.

Avaliación formativa: É necesario avaliar de forma continua os progresos do alumnado para poder corrixi-lo sobre a marcha e para que o proceso de ensinanza-aprendizaxe sexa máis coherente. Esta avaliación é en realidade a que lle dá o sentido de continuidade á avaliación.

Avaliación sumativa: Aparte das anteriores avaliacións é moi importante que o alumnado se vaia acostumando a ter probas periódicas, audicións, para ver o grao de cumprimento dos obxectivos propostos para o curso.

13.3.1. Criterios de avaliación:

Os criterios xerais de avaliación son os seguintes:

Traballo persoal diario: A observación sistemática clase a clase e o primeiro e mellor procedemento para acadar información fiable acerca do progreso do alumnado. As conclusións serán recollidas no caderno de aula.

Caderno de actividades do alumno: A información recollida polo alumnado tamén é un procedemento directo de comprobalo grao de comprensión e captación dos coñecementos por parte do alumnado e preparación da práctica na casa.

Traballos en grupo: Traballo en cooperación cos outros: acepta e ofrece apoio. Respecto cara as ideas dos demais. Desenvolvemento do traballo co/a pianista acompañante.

Actitudes cara a materia e o traballo en grupo: Curiosidade e creatividade. Constancia e flexibilidade. Reflexión sobre as súas ideas e actuacións, revisando e analizando e explicando.

Probas prácticas: Ademais de valorar os coñecementos do alumno/a, axuda a comprobar como se desenvolve o alumnado nunha situación na cal pode haber oíntes, xa sexa como público ou como tribunal.

No caso concreto do ensino do violín, a observación e audición directa serán os elementos fundamentais do proceso avaliador. A análise do traballo realizado polo alumnado, o seu progreso, o seu sistema de estudo e aproveitamento, o seu interese, revelará a eficacia tanto do seu traballo como o do profesor/a.

Criterios de avaliación específicos do curso:

- Coñecelo instrumento e o arco aplicando os coñecementos de funcionamento do instrumento e mantendo o instrumento en condicións. Coñecela historia e evolución do violín, e as causas histórico-culturais que deron lugar a esta evolución.
- Amosar un grao de asimilación dos conceptos técnicos, tanto do brazo dereito: Suxeición, conducción, golpes de arco á corda e saltados, acordes, etc., así como da man esquerda: articulación, cambios de posición, vibrato, desenvolvemento das dobres cordas etc., así como a coordinación de ambos brazos acorde os contidos tratados en cada curso.
- Demostrar un dominio práctico das diferentes técnicas no repertorio estudado. Executar o repertorio co control permanente da afinación.
- Conservar unha postura corporal que permita unha correcta colocación do instrumento e favoreza os movementos e coordinación de ambos brazos, nas diferentes técnicas asimiladas.
- Interpretar un repertorio que inclúa estudos, obras para solo, concertos, sonatas etc., empregando a técnica adquirida e os criterios estéticos aprendidos. Memorización e interpretación en público de ditas pezas. Demostrar a capacidade de análise e desenvolvemento duns criterios interpretativos individuais dentro dos criterios axeitados a cada obra.
- Amosar en cada clase a capacidade de aprendizaxe progresivo e os hábitos de estudo adquiridos, así como a autonomía na resolución de problemas técnicos e interpretativos.

13.3.2. Mínimos exisibles:

- Tres escalas e arpexios en 3 oitavas con dobres cordas.
- Dous estudos (Rodé, Dont, Kreutzer, Paganini ou similares...)
- Unha peza.
- Dous movementos das sonatas e partitas de Bach ou obras de violín sólo.
- Un concerto con cadenza (1º con cadenza, ou 2º e 3º movementos).
- Dúas audicións pública como mínimo durante o curso.
- Recital de fin de grao Profesional.
- Tres audicións técnicas co profesor e cos pertencentes ó mesmo departamento.

13.3.3. Procedementos e ferramentas de avaliación:

Conceptos xerais: O proceso de avaliación comporta a realización de probas específicas, pero sobre todo, unha observación das actividades cotiás, que se realizan ao longo do curso para detectar problemas e establecer medidas para solucionarlos. É fundamental valorar tanto os procedementos, como as actitudes, así como o conceptos que se van adquirindo. No desenvolvemento de capacidades e habilidades musicais os procesos de precisión, calidade sonora, capacidade de comprensión formal e gusto pola interpretación ben feita van implícitas a valoración do propio traballo individual e o desenvolvemento da propia responsabilidade persoal.

Realizarase unha avaliación inicial ó principio do curso para planificar o traballo que debe realizar cada alumno/a. A avaliación será continua durante todo o curso. O procedemento de avaliación continua realizarase por un lado, nas clases semanais de aula. Para tal fin o profesorado da materia empregará un método de observación sistemática do alumnado, o cal permitirá un seguimento do seu progreso e destrezas. Tamén se incluírá neste proceso as clases colectivas, audicións, concertos, e probas técnicas específicas que teñan lugar durante o curso. Para a avaliación dos obxectivos acadados e contidos asimilados, o profesorado dispón dun modelo de ficha de avaliación do alumnado anexa a esta programación.

O mesmo profesorado tamén deberá realizar unha autoavaliación do seu traballo segundo os progresos que teñan os seus alumnos/as, e o seu grao de motivación.

13.3.4. Criterios de cualificación:

Valoraranse as seguintes cuestións técnicas:

- Control do ritmo e medida das figuras.
- Grao de dificultade do repertorio.
- Afinación e calidade do son.
- Claridade na dicitación.
- Control das articulacións e golpes de arco.

Valoraranse as seguintes cuestións interpretativas:

- Calidade do son.
- Respeto ós estilos interpretativos, tempos e articulacións das obras.
- Capacidade da realización das diferentes dinámicas
- Capacidade iterpretativa e de adaptación na práctica musical de grupo.

Para a cuantificación empregarase o seguinte baremo:

9 – 10 Interpretación realizada con seguridade técnica e autoridade musical. Excelente precisión e fluidez na interpretación. Realización musical de tódolos detalles escritos na partitura. Excelente afinación. Excelente produción, flexibilidade e proxección do son. Tempo musicalmente convincente e mantido. Sentido intuitivo e comunicativo da interpretación.

7 – 8 Precisión e fluidez xeral na interpretación. Atención aos detalles escritos na partitura. Calidade, flexibilidade e proxección do son. Tempo axeitado e mantido. Correcto uso do fraseo, das dinámicas e da articulación. Sentido comunicativo da interpretación.

5 – 6 Seguridade global dentro dun tempo axeitado e ben mantido. Tecnicamente axeitado. Limitacións no uso de recursos musicais. Calidade, flexibilidade e proxección do son aceptable. Evidencia dunha coidadosa preparación.

4 Xusto por debaixo do nivel aceptable de precisión en xeral. Erros na afinación e no ritmo. Son pobre, con flexibilidade limitadas e ausencia de expresión. Algúns tropezos ou interrupcións. Falta de fraseo, dinámica e articulación. Tempo non axeitado ou non mantido. Estilo non apropiado. Evidencia na falta de preparación.

2 – 3 Serias dificultades coas notas e/ou o ritmo. Ausencia de detalles musicais. Seria falta de control no son. Soamente algúns pasaxes dominados. Incapaz de continuar sen erros máis dunha breve parte. Tecnicamente non axeitado.

1 Non presenta traballo algún.

13.4. Medidas de recuperación:

De acordo coa normativa do centro os/as alumnos/as que superen tres faltas por avaliación nas materias cun tempo lectivo dunha hora como no caso da materia violín, poderán verse privados do dereito á avaliación continua, sendo o procedemento substitutorio de avaliación a realización dunha proba específica que terá lugar antes da avaliación final. A devandita proba, para a que será convocado previamente, versará sobre os contidos establecidos na presente programación correspondentes ao seu curso.

13.4.1. Procedementos de recuperación ordinarios:

Tratándose de ensino con avaliación continua, o alumnado poderá recuperar cada avaliación acadando os contidos mínimos establecidos nesta programación para a seguinte avaliación.

13.4.2. Probas extraordinarias de xuño:

Para superar as probas de cada curso, o alumnado deberá superar os contidos mínimos esixibles establecidos na presente programación, seguindo as indicacións da proposta de actividades de recuperación presentes no informe de avaliación negativa que lle será entregado polo profesor/a no mes de maio.

13.5. Recursos didácticos:

Técnica:

- Sistema de escalas _____ Grigorian
- Sistema de escalas _____ A.Toledo
- O sistema de escalas _____ C.Flesch
- Escalas e arpejos _____ Sevcik
- Contemporary violin technique _____ I.Galamian
- Vartan Manoukian :
 - . estudo de terceiras
 - . estudo de sextas
 - . estudo dos modos.

Estudos:

- 42 estudos (35, 38, 39, 40, 41, 42) _____ Kreutzer
- 36 estudos _____ Fiorillo
- 24 estudos _____ Gaviniés
- Estudos, op 35 _____ Dont
- Estudos, op 16 _____ Vieuxtemps
- 25 caprichos (el arte del violín) _____ Locatelli
- 24 caprichos, op 1 _____ Paganini
- 8 Caprichos (2 vl) op 18 _____ Wieniawski
- Caprichos _____ Rode
- Estudos brillantes, op 36 _____ Mazas
- Op 2, op 7, op 8 e op 9 _____ Sevcik
- Orchestral excerpts _____ J.Gingold

Outros de similar dificuldade...

Pezas:

Repertorio barroco:

- Chacona (rev. Leopold Charlier) _____ Vitali
- Outono e inverno (4 estacións) _____ Vivaldi
- Amusement _____ L.G.Guillemain
- Sonata: el trino del diablo _____ Tartini
- 8 sonatas _____ Biber
- Sonatas e partitas _____ Bach

Repertorio clásico:

- Rondó en Do M _____ Mozart
- Sonatas _____ Mozart
- Concertos 3 e 5 _____ Mozart
- Concerto Do M (Hob VIIª:I) _____ Haydn
- Concerto nº22, en La m _____ Viotti

Repertorio romántico:

- Romanzas en Sol M _____ Beethoven
- Habanera _____ Saint-Saens
- Serenade Melancolique, op.26 _____ Tchaikovsky
- Polonesa Brillante Re M, op 4 e Polonesa Brillante La M, op 21 _____ Wieniavski
- Scherzo: Tarantelle, Lenda _____ Wieniavski
- Tambourin chinoise, Recitativo e scherzo _____ Kreisler
- Caprice viennois, Preludio e Alegro _____ Kreisler
- Moto perpetuo _____ Novacek
- Poeme elegiaque, Op. 12 _____ Eugene Ysaye
- Preludios, fugas e sonatas _____ Max Reger

- Scherzo da sonata F.A.E., Sonatas (1-3) _____ Brahms
- Sonatas (1-10) _____ Beethoven
- Sonatas para violín e piano _____ Schumann
- 6 sonatas _____ Eugene Ysaye
- Sinfonía española, op 21 _____ E.Lalo
- Escena de ballet nº2, op 10 _____ Beriot
- Concerto nº2, op 22 _____ Wieniawski
- Concerto nº3 _____ Saint-Saens
- Concerto en Mi m, op 64 _____ Mendelssohn
- Concerto nº1 en Sol m, op.26 _____ Max Bruch
- Concerto nº2, e nº8 op 47 _____ L.Spohr
- Concerto nº4, op 31 _____ Vieuxtemps
- Concerto nº7 _____ Beriot

Repertorio século XX e español:

- Malagueña, op 21, Romanza andaluza, op 22 _____ Sarasate
- Introducción y Tarantela, Zapateado, _____ Sarasate
- Suite popular española _____ Falla
- Danza de “La vida breve” _____ Falla
- Pezas varias _____ Quiroga
- Fantasía para violín e orquestra _____ Andrés Gaos
- Pampeana nº1 _____ Ginastera
- Tema y Variaciones _____ Messiaen
- Sonata _____ E. Granados
- Sonatas nº1 e nº2 _____ Gabriel Fauré
- Sonata para violín sólo, op 115 _____ Prokofiev

- Suite nº1 _____ E.Bloch
- Concierto op 14 _____ Barber
- Outras de similar dificultade...

Todo o alumnado que remate o Grao Profesional deberá facer obrigatoriamente un RECITAL DE FIN DE GRAO, organizado polo Equipo Directivo antes de rematar o curso académico

Dito recital será condición indispensable para aprobar o curso.

O alumnado deberá levar pianista acompañante nas obras que así o precisen e a duración do recital deberá ser duns 20 min, tocando como mínimo unha das obras de memoria.

14. PREMIOS FIN DE GRAO PROFESIONAL

O alumnado deberá ter para optar ó premio de fin de grao, unha cualificación media mínima dun **8 no 6º curso de profesional**.

O alumnado deberá tocar un mínimo de **20 minutos**, e non menos de **dúas obras** que deberán ser de **diferentes estilos**.

O alumnado deberá traer o/a seu propio pianista para as obras que precisen acompañamento de piano. Deberá interpretar como mínimo **unha das obras presentadas de memoria**, as cales deberán ter o nivel exisido para dita proba, que é o correspondente ós **dous últimos cursos do Grao Profesional**.

O alumnado deberá proporcionar **unha copia de cada una das obras elixidas** no momento da prescripción.

O tribunal reservase o **dereito de rexeitar alguna das obras** se considera que non se axusta ó nivel exisido.

Para a concesión do premio de fin de grao será necesario que o alumno/a acade unha cualificación mínima dun 9.

14.1. Criterios de avaliación do premio de fin de Grao Profesional:

PARTE I) TÉCNICA PROPIA DO INSTRUMENTO (50%)

VALORACIÓN DO PROGRAMA PRESENTADO. (Valorarás a dificultade do programa presentado.)

RESPEITO DO TEXTO (Valorarás que a interpretación se axuste ó texto orixinal. Articulación, agónica, dinámica, tempo...).

ASPECTOS TÉCNICOS: (Afinación, Calidade sonora, Dixitación, Coordinación das dúas mans, Vibrato, Dominio dos golpes de arco, Axilidade, Control corporal e postural, Memorización.....)

PARTE II) INTERPRETACIÓN E MUSICALIDADE (50%)

Valorarás os seguintes aspectos da **interpretación**: Carácter, Fraseo, Estilo e o Discurso musical.

OBRAS ORIENTATIVAS PARA A ESPECIALIDADE DE VIOLÍN:

- PARA VIOLÍN SÓ:

SONATAS E PARTITAS, BACH /SONATA PARA VIOLIN SÓ, PROKOFIEV / CHACONA (revisión de Leopold Charlier), VITALI / PASACAGLIA, BIBER

- OBRAS:

RONDÓ EN DOM, MOZART /HABANERA, SAINT-SAENS / MAZURKAS, WIENIAWSKI / ROMANZAS, BEETHOVEN / SERENADE MELANCOLIQUE, TCHAIKOVSKY / MALAGUEÑA, ROMANZA ANDALUZA, ETC..., SARASATE / KREISLER, FALLA, ETC...

- SONATAS:

SONATAS, MOZART / SONATAS DA 1 Á 3 , BRAHMS / SONATAS DA 1 Á 10, BEETHOVEN / SONATAS, SCHUMANN / SONATA PARA VIOLÍN E PIANO, GRANADOS / SONATAS Nº1 E Nº2, GABRIEL FAURÉ, ETC...

- CONCERTOS:

CONCERTO EN DOM DE HAYDN, CONCERTOS DO 1-5 DE MOZART, CONCERTO Nº22 DE VIOTTI, CONCERTO EN REM DE BOCCHERINI, CONCERTO Nº1, Nº2 DE BRUCH, CONCERTOS Nº6, Nº7 y Nº9 DE RODE, CONCERTO Nº 13, EN RE DE KREUTZER, CONCERTO Nº7 EN SOLM DE BERIOT, CONCERTO Nº3 DE SAINT-SAENS, CONCERTO Nº8 y Nº9 DE SPOHR ...

- OUTRAS OBRAS DE SIMILAR DIFICULTADE... (Pertencentes ó 5º e 6º curso do grao profesional desta programación...)

15. Metodoloxía:

No Grao Elemental distribuirase o tempo nunha clase individual (que poderá ser de 1 h. de duración ou de 2 clases de media hora) e outra colectiva á semana de carácter voluntario.

Os métodos de iniciación serán axeitados á idade dos alumnos/as. Para os/as mais pequenos utilizaranse métodos pedagóxicos como os de Paul Rolland, Shinichi Suzuki, Sheila Nelson, Géza Szilvay e outros autores especializados no nivel de iniciación. A motivación nestes niveis será un elemento fundamental para estimular ó alumnado ó estudo do instrumento, procurando conseguir unha técnica básica baseada na naturalidade do movemento e o equilibrio corporal.

As clases individuais aproveitaranse para progresar no estudo do programa do curso e para adquirir novos coñecementos técnicos e musicais, e as clases colectivas poden usarse en múltiples actividades como tocar en grupo, aprender novos procedementos técnicos, afinación, improvisación e memorización, así como escoitar música, comparar versión diferentes, coñecer estilos, compositores/as e intérpretes, facer pequenas audicións, etc...

Dentro do programa do curso estará previsto realizar audicións individuais e colectivas e concertos públicos, incluíndo tamén a participación en grupos xunto a outros instrumentos.

No Grao Profesional, a clase colectiva desaparece véndose substituída pola clase de Conxunto. Procurarase crear grupos de cámara que permitan ós alumnos/as coñecer pouco a pouco este tipo de repertorio.

Os métodos de estudo e a metodoloxía de ensino serán acordes co nivel de madurez do alumnado, adaptarse continuamente ó seu progreso. Afondarase no nivel de corrección técnica mediante estudos e exercicios (Kayser, Wollfahrt, Kreutzer, Sevcik, Schradieck, etc...), e no nivel expresivo, na sonoridade, na afinación e o coñecemento do estilo, con obras de envergadura e interese crecente.

16. Atención á diversidade:

O tema das necesidades educativas especiais ou específicas é un ámbito difícil de abordar no ensino nos conservatorios. Debido ao carácter voluntario de este tipo de especialidades, e ó seu carácter orientado cara a profesionalización, a atención aos alumnos/as con necesidades especiais ou dificultades de aprendizaxe queda un tanto condicionada. É importante aclarar que segundo a lexislación educativa galega, cada alumno/a é diferente e precisa dunha atención individualizada, e por eso non podemos pretender que todos aprendan igual, polo que é necesario facer uso dunha diversificación metodolóxica.

Nembargantes, se facemos unha aproximación máis concreta ao concepto, hai alumnos/as que requiren unha atención máis específica ou especializada para lograr os mesmos obxectivos que os demais. Trátase de aqueles que por diferentes razóns, temporalmente ou de maneira permanente, non están en condicións de evolucionar cara á autonomía persoal e á integración social cós medios dos que dispoñemos habitualmente e que requiren determinados apoios e atencións educativas específicas derivadas de discapacidade ou trastornos graves de conducta.

Realizar unha clasificación das necesidades educativas especiais é moi complexo debido á amplitude do ámbito que queremos delimitar. Unha posible clasificación sería a que se centra nas causas de esas necesidades e na súa localización:

- Dificultades de aprendizaxe (dislexias, dislalias)
- Dificultades de adaptación social (debidos a inmigración, diferencias sociais, culturais ou a problemas económicos)
- Dificultades debidas a desordenes de personalidade (algún tipo de trastorno mental tratable como a esquizofrenia)
- Dificultades debidas a una deficiencia física (minusvalías físicas)
- Deficiencias debidas un déficit ou superdotación intelectual.

En canto ó do violín e á súa relación coas necesidades específicas, é evidente que no noso exercicio diario como profesores/as deberemos adaptarnos ás condicións específicas de cada alumno/a có fin de dar unha resposta educativa máis adecuada ás súas necesidades. Por esta razón, as Unidades Didácticas previstas poderán adaptarse ás situacións concretas segundo o consideremos oportuno.

Do mesmo xeito podería ser necesario retomar ou prolongar o traballo dalgún aspecto determinado: O profesorado terá a oportunidade de deseñar as súas propias actividades, modificándolas ata a súa correcta asimilación ou ven desenvolver outras novas en función da necesaria adaptación ó alumnado ó que se dirixe en concreto.

Un elemento fundamental na determinación e na orientación das medidas de adaptación reside na *acción tutorial*, unha ferramenta fundamental de coñecemento dos alumnos/as, coa que poderemos obter información determinante sobre os seus problemas, xa sexa a través dos pais/nais ou dos nosos/as compañeiros de claustro. A solución de moitos dos problemas musicais deben ser abordados en colaboración con outros profesores/as implicados na súa formación polo que é necesario manter unha comunicación constante cos nosos colegas e buscar solucións conxuntamente. De este xeito tamén poden obterse datos relevantes que permitan reorientar a actividade formativa e practicalas adaptacións que sexan necesarias.

Atención ó alumnado con rasgos de diversidade .Tipoloxía xenérica

A Programación Didáctica debe recoller medidas didácticas para atender os intereses ou aptitudes dos alumnos. Estas medidas poderanse adaptar unha vez coñecidos o alumnado ao comezo do curso. Nembargantes podemos establecer unha tipoloxía xenérica do alumnado, atendendo a tres criterios específicos:

1º. Según a súa diferenza de nivel musical:

a) Alumnado avanzado: o alumnado dotado dunhas capacidades por encima do previsto para o seu nivel, capaz de atopar solucións técnicas para os seus problemas co instrumento, e de progresar técnica e musicalmente a gran velocidade e que é capaz de emprender tarefas máis difíciles do común para a súa idade sen facer un gran esforzo. Neste grupo podemos atopar alumnos de alta capacidade intelectual ou superdotados, para os que se podería flexibilizar a duración das etapas da súa formación ou que poderían requirir atención diferenciada por parte das administracións educativas por medio de programas específicos.

b) Alumnado intermedio: aquel que asimila con corrección os contidos programados para o seu nivel e que supera os novos obstáculos na súa aprendizaxe real facendo o esforzo considerado normal. Este é o tipo de alumnado co que nos atoparemos no conservatorio habitualmente.

c) Alumnado que presenta dificultade e nivel baixo: aquel que disocia os contidos técnicos e creativos, e que asimila os contidos a un ritmo menor do previsto. Neste grupo podemos atopar alumnos/as con dificultades de aprendizaxe, ou que por distintas razóns se incorporaron tardíamente ó sistema educativo, debido á emigración ou problemas sociais. Tamén podemos atopar alumnado con dificultades co idioma. Todos eles poden necesitar programas específicos de axuda ou clases de reforzo, e en algúns casos atención de profesionais especializados.

2º. En función da súa diferente actitude e interese cara os estudos e formación musical:

a) Alumnado motivado: presenta unha actitude positiva cara ó aprendizaxe, non precisando dunha motivación especial para conseguir un ritmo adecuado de traballo na clase e na casa. Son alumnos/as que rematan ó grao elemental e acostuman a superar con éxito ó acceso ó grao profesional. A súa paixón pola música e polo instrumento sérvelles dabondo para manter vivos o seu interese e a súa capacidade de superación.

b) Alumnado con interese e actitude baixa: considera a súa asistencia ás clases como una actividade máis de tipo extraescolar. No caso de atoparse con este tipo de alumnos/as, que non adoitan ser infrecuentes, o profesorado deberá esforzarse en cambiar a súa actitude tanto do alumno/a como da familia, e facerlles entender a importancia da educación musical na formación integral das persoas e facerlles ver que ó decidir aprender a tocar un instrumento adquieren un certo compromiso que deben intentar cumprir. Na maioría das ocasións esta actitude débese a unha gran falta de información e descoñecemento por parte das familias froito da pobre herdanza musical do noso país.

3º Segundo a súa necesidade de adaptación debido ás súas condicións físicas:

a) Alumnado medio: non presenta ningunha disfunción de tipo físico-psíquico.

b) Alumnado que pode presentar particularidades ou disfuncións físicas: entre os que podemos atopar alumnos/as con unha deficiencia física (xordeira, visión escasa ou nula, problemas de accesibilidade ó aula ou ó centro debido a algún tipo de minusvalía, etc.). Con este tipo de alumnos/as no só debemos ter un tacto especial e ser todo o flexibles que sexa necesario, senón que teremos que adapta-lo material empregado e quizais atopar axuda e información a través de profesionais especializados. Tamén deberemos intentar que non se sintan diferentes ante os/as seus compañeiros/as que adoitan comportarse con un gran respecto cando son debidamente informados.

Medidas de atención á diversidade:

A maioría das dificultades máis habituais coas que os profesores/as de violín se atopan teñen moito que ver con cuestións especificamente relacionadas co aprendizaxe do instrumento e con materias afines. Para evitar males maiores no futuro é moi importante facer un diagnóstico precoz e deste xeito buscar canto antes as solucións. Algunhas das dificultades máis habituais coas que o profesorado de violín pode atoparse e que necesitarán atención específica son:

a) Incapacidade para distinguir auditivamente os fenómenos sonoros. Este problema non debería en absoluto estar presente en alumnos/as que pretenden tocar un instrumento como o violín, pero non é infrecuente. Na maioría dos casos non se debe a un “irremediable mal oído”, senón á falla dun bo entrenamiento auditivo dende unha idade temperá. Para a súa solución necesitaremos a colaboración dos profesores/as de linguaxe musical para que reforcen este punto débil e debemos pedir ó alumnado que se afaga a cantar todo canto poida. Tamén deberemos proporcionarlle axuda para traballar na casa (existen moitos CD publicados que poden mellorar o entrenamiento auditivo do alumnado).

b) Problemas físicos derivados dunha colocación incorrecta do instrumento ou enfermidades ocasionadas por problemas relacionados coa práctica do instrumento (tendinitis, tensións posturais etc.)... Este tipo de problemas deben ser tomados moi en serio. En gran parte dos casos débense a unha mala práctica, non só ó exceso dela. É importante observar con detenimento ó alumno/a e recomendarlle un xeito adecuado de practicar e en casos extremos recomendar axuda médica. Existen estatísticas fiables que afirman que cerca dun 70% dos músicos profesionais de orquestra sofren dalgún tipo de enfermidade relacionada co seu traballo e na maioría dos casos isto débese a malos hábitos adquiridos no seu tempo de estudantes.

c) Conceptos mal asimilados que dificultan o avance do alumnado. Non é infrecuente atoparse con alumnos/as que demostran non ter asimilado algúns dos contidos que debían aprender no pasado, sendo estes imprescindibles para seguir progresando. O máis habitual son problemas coa lectura e o ritmo ou cuestións de teoría da música que serán imprescindibles para interpretar as partituras de violín. Tamén podemos atoparnos con alumnos/as con problemas técnicos graves que lles impiden aprender conceptos máis avanzados. O mellor nestes casos será atallar as dificultades mediante clases de reforzo e con gran paciencia, empregar o “ensino remedial”; incluso é aconsellable durante certo tempo baixar o nivel do repertorio do alumnado para non causarlle máis dano, e buscar tamén un traballo equilibrado que non mine a moral do alumnado.

Durante as sesións podemos encontrarnos ante a necesidade de manter un ritmo de aprendizaxe homoxéneo entre todos os alumnos/as dun mesmo curso, de modo que un rendemento desigual dalgún deles cree certas diferencias cos seus compañeiros/as, que serán máis evidentes nas audicións de alumnos/as e nas clases colectivas. Non por eso debemos de deixar de prestarlles atención e apoialos para que superen ás súas dificultades. Tampouco debemos deixar que un alumno/a destacado monopolice o noso interese e nos faga deixar de lado ós que son “máis torpes ou difíciles”. Debemos saber atopar fórmulas de adaptación, distribuír as tarefas de forma individualizada para cada alumno/a e tamén fomentar que os alumnos/as cooperen entre eles. Existen poucas cousas máis útiles que un alumno/a axudando a outro compañeiro con dificultades: o que a nós pode levarnos semanas eles poden resolvelo nuns días de colaboración entre amigos.

17. Temas transversais:

17.1. Educación en valores

O desenvolvemento integral do alumnado, que non debe estar limitado á adquisición de conceptos e coñecementos académicos vinculados exclusivamente a cada unha das súas áreas, senón que debe formar aos alumnos/as para integrarse na sociedade actual, sabendo responder de maneira adecuada aos problemas que esta sociedade presenta. Esta formación, que non está definida en ningunha das áreas, debe estar presente na aula de forma permanente, e maniféstase a través do que coñecemos como temas transversais. A forma na que tratamos ditos temas transversais fica reflectida nos obxectivos seguintes:

Educación para a paz. Entrenarse para a solución dialogada de conflitos no ámbito escolar.

Educación moral e cívica. Participar en tarefas comúns, mostrando actitudes de colaboración e respecto polas opinións e propostas alleas. O respecto pola autonomía dos demais.

Educación para a igualdade entre os sexos. Desenvolver a autoestima e unha concepción do corpo como expresión da personalidade. Analizar criticamente a realidade e corrixir prexuizos sexistas e as súas manifestacións na linguaxe, publicidade, xogos, profesións, etc...

Educación para a saúde. Proporcionar un contexto adecuado para realizar unha valoración crítica de determinados hábitos relacionados coa saúde.

Educación para o consumidor. Crear unha conciencia de consumidor responsábel que se sitúa criticamente ante o consumismo e a publicidade.

Desde a música, moitos destes temas poden tratarse proponendo actividades que se desenvolvan en grupo, xa que estas favorecen a comunicación dos alumnos e fomentan actitudes de convivencia. Ademais, na música pódense tratar contidos relacionados directamente coa saúde (O uso adecuado do corpo a hora de tocar o violín precisa dun coñecemento e coidado do mesmo, especialmente ante problemas habituais na adolescencia.

Tratar temas que relacionados directamente coa paz (o coñecemento da música de outras culturas aumenta o respecto cara estas, comprendendo que o mundo non é só a música e culturas occidentais, nin as súas visións). Tratar temas relacionados con a educación para o consumidor, onde se pode analizar o mercado musical, os prezos dos cd's, o pirateo. Tratar o uso da música nas publicidades, nos grandes almacéns... e que efecto pode producir no consumidor, cara quen vai dirixido, etc...

17.2. Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC's)

As TIC enténdense como aquelas ferramentas basadas na tecnoloxía dixital que permiten almacenar, procesar, recuperar, transmitir e presentar información. Inclúen as aplicacións utilizadas polos ordenadores para facilitar e xestionar información (software, bases de datos, multimedia, etc.), así como as novas tecnoloxías de Internet. Por outro lado, enténdese por material dixital o software, programas ou aplicacións utilizadas polos ordenadores para facilitar e xestionar información. Podemos facer a seguinte clasificación das TIC de utilidade para o proceso de ensino na materia:

Medios Audiovisuais:

- Equipo audiovisual do Centro: Visionado e análise comentada cos alumnos/as de vídeos de audicións e actividades do centro, concertos, documentais de interese, etc... por medio da televisión do centro e das carpetas para carga de arquivos, habilitadas na sala de profesores e en diferentes aulas.
- Servidor do centro: creación dun arquivo do departamento, de vídeos e fotografías, nas carpetas habilitadas para o profesorado na Sala de profesores e en rede co servidor do centro, para o seu posterior visionado nas clases, e como arquivo histórico do departamento e do Conservatorio.

Medios en internet:

- Utilización de webs como Youtube, Vimeo, etc., para visualización de videos e concertos de obras incluídas na programación.
- Utilización de webs de partituras gratuitas e libres de dereitos como Imslp.org.
- Utilización de programas de audio como Goeat.

Programas informáticos:

- De edición de partituras, como Finale, Sibelius, Encore, etc...
- De audio, como Spotify.

Medios para a comunicación:

- A web do Conservatorio para comunicación á comunidade escolar e ao alumnado da materia das actividades programadas, audicións, eventos, etc...
- Programas de Menxaría tipo Tokapp School ou e-mail para a comunicacións e organización entre o profesorado da materia.

18. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas:

Unha actividade pedagóxica moderna non pode quedar reducida ó ámbito da aula, aínda sendo este o espazo central do proceso educativo. Este traballo pode verse complementado por outras tarefas realizadas noutros espazos do propio centro (auditorio, aulas de audiovisuais ou de informática) ou doutras entidades colaboradoras.

Estas actividades están orientadas a superar o marco tradicional das clases de violín, complementándoas con actividades o máis variadas posibles que poñan en contacto os nosos alumnos coa realidade musical nun senso máis amplo, permitíndolles conectar esta realidade coa sociedade e a cultura do noso tempo. Para que estas actividades teñan o máximo proveito, deben relacionarse co proceso xeneral de aprendizaxe e resposta a unha adecuada planificación.

Clasificación da actividades:

Organizadas polo Departamento de Corda, aula de violín:

Audicións de alumnos/as dos distintos profesores/as do departamento seguidas de análise das mesmas, tanto por parte do profesorado coma do alumnado. Fomentarase a crítica construtiva e evítanse comentarios de mal gusto. O obxectivo será aprender colectivamente dos erros das virtudes dos alumnos/as e ó mesmo tempo servirá como exemplo de colaboración entre os profesores/as do departamento para compartir ideas e aportar solucións conxuntas os problemas que tiveron os alumnos/as nas súas actuacións...

Asistencia á aula de audiovisuais con grupos de alumnos/as para ver vídeos dos grandes intérpretes da historia do violín dos que existen publicados en formatos modernos. Ao rematar haberá una charla coloquio sobre as impresións do alumnado na experiencia, sobre as súas técnicas instrumentais e sobre as súas personalidades interpretativas. Celebración de conferencias sobre os grandes violinistas da historia ou compositores/as que aportaran as súas creacións ó repertorio violinístico tanto do pasado como do presente. Estas poden ser a cargo de profesores/as ou incluso de alumnos/as que estean interesados en asumir esa responsabilidade.

Reunións informais entre os profesores/as do seminario de corda, máis alá das habituais para intercambiar ideas pedagóxicas, dúbidas sobre alumnos problemáticos ou intercambio de materiais e deste xeito colaborar en equipo para lograla solución dos problemas dos alumnos/as.

Organización de cursiños de violín con profesores/as de recoñecido prestixio ou recomendación ó alumnado da asistencia ós mesmos, que aportarán novas ideas e poderán aconsellarnos sobre a evolución dos nosos alumnos/as.

Organización de charlas e información sobre a vida dos músicos de orquestra. Proporcionarles información de saída laboral, esixencias para entrar a formar parte dunha, probas que se realizan, etc...para así acadaren unha visión máis ampla do mundo musical e cultural en xeral.

En colaboración con outros departamentos:

Colaboración coa Orquestra do Conservatorio ou con grupos de cámara para que os nosos alumnos/as, aínda que non cursen esas materias, poidan ocasionalmente tocar algunha obra con eles. Este tipo de actividades son moi motivadoras para o alumnado.

Co Departamento de Fundamentos de composición. Podemos solicitar aos profesores/as que os seus alumnos/as compoñan algunha obra de nivel sinxelo para os alumnos/as de elemental ou para a clase colectiva. Deste xeito o alumnado de composición verán estreadas as súas obras e os/as de violín sentiranse entusiasmados/as por poder interpretar obras expresamente pensadas para eles.

- Organizadas polo Conservatorio:

Exposicións e Concertos.

Intercambios con outros conservatorios.

Participación en actos académicos.

- *Organizadas por institucións externas ó centro:*

Asistencia a concertos.

Asistencia a conferencias de institucións que teñan unha relación transversal coa música.

19. Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica:

O departamento de corda, en reunión ordinaria de carácter mensual, procederá a avaliar o seguimento da programación didáctica polo profesorado e alumnado. A tal efecto, o profesorado dispón dunha ficha de observación sistemática do alumnado e de avaliación do mesmo e dun caderno de aula.

No caso de atopar problemas para o correcto seguimento da programación, o profesorado poderá propoñer unha adaptación curricular para o alumnado afectado.

20. PROBAS DE ACCESO:

PROBAS DE ACCESO NO GRAO ELEMENTAL

ACCESO A 2º DO GRAO ELEMENTAL

- Dúas obras de diferentes características dentro do nivel esixido.
 - Unha obra ou anaco a 1ª vista elixido polo tribunal.

ACCESO A 3º DO GRAO ELEMENTAL

- Dúas obras de diferentes características dentro do nivel esixido.
 - Unha obra ou anaco a 1ª vista elixido polo tribunal.

ACCESO A 4º DO GRAO ELEMENTAL

- Dúas obras de diferentes características dentro do nivel esixido.
 - Unha obra ou anaco a 1ª vista elixido polo tribunal.

NOTA:

O acompañamento das obras que así o requiran, correrá a conta do alumno/a.

As obras de referencia a presentar nas probas de acceso serán as correspondentes ó curso que o alumno/a pretende superar, e que se atopan expostas nesta programación, ou outras de similar dificultade.

Unha das obras deberá ser interpretada de memoria.

PROBAS DE ACCESO NO GRAO PROFESIONAL

ACCESO A 2º DO GRAO PROFESIONAL

- Dúas obras de diferentes estilos.
- O 1º ou 2º e 3º movementos dun concerto apropiado ó nivel.

ACCESO A 3º DO GRAO PROFESIONAL

- Dúas obras de diferentes estilos.
- O 1º ou 2º e 3º movementos dun concerto apropiado ó nivel.

ACCESO A 4º DO GRAO PROFESIONAL

- Unha obra de libre elección dentro do nivel do curso a superar.
- Dous movementos dunha fantasía de Telemann ou Partita de Bach.
- O 1º ou 2º e 3º movementos dun concerto apropiado ó nivel.

ACCESO A 5º DO GRAO PROFESIONAL

- Unha obra de libre elección dentro do nivel do curso a superar.
- Dous movementos dunha Sonata ou Partita de Bach.
- Un concerto.

ACCESO A 6º DO GRAO PROFESIONAL

- Unha obra de libre elección dentro do nivel do curso a superar.
- Dous movementos dunha Sonata ou Partita de Bach.
- Un concerto.

NOTA:

O acompañamento das obras que así o requiran, correrá a conta do alumno/a.

As obras de referencia a presentar nas probas de acceso serán as correspondentes ó curso que o alumno/a pretende superar, e que se atopan expostas nesta programación, ou outras de similar dificultade.

Unha das obras deberá ser interpretada de memoria.

BIBLIOGRAFÍA PARA O USO DO ALUMNADO.

- Apel, Willi, Italian Violin Music of the Seventeenth Century, Indiana University Press, Bloomington, 1990.
- Auer, Leopold. Violin Playing as I Teach It, Nueva York, Dover, 1980.
- Boyden, D. The History of Violing Playing From Its Origins to 1761, Oxford University Press, 1965
- Fischer, Simon, Basics, Londres, 1997.
- Fischer, Simon, Practice, Londres, 2004.
- Flesch, Carl, The Art of Violin Playing, Nueva York, Carl Fischer, 1939 (2 vols.).
- Galamian, I. Interpretación y Enseñanza del Violín, Madrid, Pirámide, 1998.
- Havas, Kato, A New Approach to Violin Playing, Londres, Bosworth, 1961.
- The Twelve Lesson Course, Londres, Bosworth, 1964.
- Stage Fright: Its Causes and Cures, Londres, Bosworth, 1973.
- Freedom to Play, Nueva York, ABI/ Alexander Broude, Inc., 1981.
- Kolneder, Walter, The Amadeus Book of the Violin, Cambridge, Amadeus Press, 1998.
- Menuhin, Yehudi, Violin and Viola, Londres, Macdonald and Jane, 1976
- Six Lessons with Yehudi Menuhin, Nueva York, Norton, 1981.
- Michels, Atlas de Música I y II, Alianza Editorial, Madrid, 2003
- MURRAY PERKINS, MARIANNE, A Comparison of Violin Playing Techniques: K. Havas, P. Rolland and S. Suzuki, Bloomington, American String Teachers Association, Tichenor Publishing, 1995.
- Nelson, Sheila, Beginners, Please, Londres, Boosey and Hawkes, 1993.
- Pasquali y Principe, El Violín, Manual de Cultura y Didáctica violinística, Buenos Aires, Ricordi Americana, 1952.
- Rolland, Paul, The Teaching of Action in String Playing, Urbana, IL, Boosey and Hawkes, 1974.
- Randel, Don, Diccionario Harvard de la Música, Madrid, Alianza Editorial, 1998.
- Starr, William, The Suzuki Violinist: a Guide for Teachers and Parents, Knoxville, TN, Kingston Ellis Press, 1976.
- Stowell, Robin, The Cambridge Companion to The Violin, Cambridge, Cambridge University Press, 1981.
- Violin technique and Performance Practice in the Late Eighteenth and Early Nineteenth Century, Cambridge, Cambridge University Press, 1985
- Ramos Mejía, C. La Dinámica del Violinista, Buenos Aires, Ricordi, 1947.
- SILVELA, ZDENKO. Historia del Violín, Madrid, Entrelineas Editores, 2003
- Szigeti, Joseph, Szigeti on the Violin, Nueva York, Dover, 1979.
- Hoppenot, Dominique, El violin interior, Madrid, Real Musical, 2002